

Klíčová slova

EU ETS, obchodování s emisemi, klimatická politika EU

Keywords

EU ETS, emission trading, climate policy of the EU

Úvod

Záměr mojí diplomové práce je popsat a zhodnotit současnou politiku EU týkající se snižování emisí skleníkových plynů. Tato problematika nyní představuje jednu z hlavních výzev, které EU řeší, což je docela logické, uvědomíme-li si, čeho konkrétně se snižování emisí skleníkových dotýká. Jedním z hlavních producentů těchto skleníkových plynů, tedy plynů o kterých se předpokládá, že způsobují globální změny klimatu, je totiž sektor energetiky, tedy sektor velice zásadní pro jakoukoliv ekonomiku. V současné době, kdy se bavíme o bezpečnosti dodávek elektrické energie a kdy krize v dodávkách plynu je pro Evropu pouze nedávná minulost, je téma snižování emisí v energetice ještě citlivější než jindy.

Klimatickou politiku EU bych rád hodnotil z několika pohledů. Za prvé se jedná o pohled globální, neboť iniciativa EU musí být vnímána v kontextu mezinárodního vyjednávání o redukcích skleníkových plynů. Tato vyjednávání mají přímý dopad na závazky Evropské unie a mají přinést novou dohodu ohledně těchto redukcí, která nahradí stávající Kyotský protokol. EU vstupuje do těchto jednání jako důležitý aktér a výsledek dohody na globální úrovni bude mít pro EU zásadní důsledky.

Aplikování redukčních cílů v oblasti skleníkových plynů v EU ve formě závazných předpisů v rámci tzv. klimaticko-energetického balíčku provázelo velice bouřlivé jednání a cesta k výslednému kompromisu nebyla rozhodně jednoduchá. Rád bych poukázal na hlavní sporné body, které se v průběhu vyjednávání objevily s poukazem na velice rozdílné pozice „starých a nových“ členských států. Jedním z těchto sporných bodů byla například otázka výsledků v oblasti snižování emisí skleníkových plynů v rámci Kyotského protokolu, kdy je užitečné zdůraznit, že zatímco skupina „nových“ členských států plní tyto svoje cíle velice snadno, skupina „starých“ členských zemí má s naplňováním těchto cílů obtíže. Tím se dostávám k dalšímu problému, kterého se hodlám dotknout, a sice samotné dosažitelnosti cílů, které si EU stanovila s poukazem na plnění či neplnění značně skromnějších cílů stanovených Kyotským protokolem.

Stěžejním tématem, kterému bych s rád věnoval, je míra interakce mezi jednotlivými vrcholnými institucemi v případě schvalování klimaticko-energetického balíčku. Jde mi zvláště o to povšimnout si, kdo z hlavních aktérů měl na své straně větší míru aktivity a

Evropský trh s emisemi EU ETS a Kyotský protokol

I. 1) Kyotský protokol a mezinárodní vyjednávání

Všeobecný trend ve změnách klimatu se stal díky vědeckým pozorováním patrný již počátkem 20. století. Díky těmto vědeckým pozorováním byla nalezena také shoda na tom, že globální oteplování atmosféry je způsobeno větší koncentrací tzv. skleníkových plynů v atmosféře, a to díky lidské činnosti. Pod záštitou OSN byl sestaven tým vědců s názvem Mezivládní panel pro změny klimatu (International Panel on Climate Change), který vydává pravidelné zprávy o své činnosti. Tyto zprávy představují důležitý pramen informací o globálních změnách klimatu a jsou důležité i z politického hlediska, protože právě tyto zprávy sloužily jako základ pro uzavírání politických smluv, které mají docílit redukce emisí skleníkových plynů.

Je nutné také říci, že v rámci komunity vědců neexistuje absolutní shoda na tom, že právě skleníkové plyny jsou tou hlavní příčinnou globálních změn klimatu. Jsou tací, kteří tuto ideu rezolutně popírají a zpochybňují autoritu IPCC. Jakkoliv je mimo rozsah této práce zamýšlet se nad tím, jestli jsou skleníkové plyny příčinnou změn klimatu, je podle mě správné uvést, že na tomto nepanuje absolutní shoda. Je to nutné říci zvláště proto, protože konání na poli administrativních opatření s dalekosáhlými důsledky pro ekonomiku všech zemí světa je postaveno na premise, že globální změny klimatu, chcete-li globální oteplování, je dílem člověka a pochází ze zvyšující se koncentrace skleníkových plynů.

Konkrétní opatření v rovině politických dohod je potom uzavření Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu z 21. března 2004, kterou ratifikovalo 189 zemí. Smlouva představuje svým způsobem průlom, protože její signatáři přiznávají, že změna klimatu je dílem lidské činnosti a je následkem rostoucích emisí skleníkových plynů. Další nárůst emisí skleníkových plynů by znamenal další oteplování zemského povrchu i atmosféry a nepříznivě ovlivní přírodní ekosystémy a lidstvo jako takové. Tímto tato deklarace představovala skutečnou změnu a přinutila zainteresované státy rovněž k přehodnocení dosavadního přístupu v oblasti energetické a hospodářské politiky. Signatáři se dále zavázali k tomu, že budou napříště monitorovat emise skleníkových plynů a také že vytvoří strategie na jejich snižování se zapojením všech technologických, ale hlavně finančních kapacit.

Jak už bylo řečeno, tím, že bylo přiznáno, že emise skleníkových plynů představují

Komentář: Tabulka dokumentuje rozdělení redukčních závazků mezi jednotlivými státy Dodatku I. Kyotského protokolu. Z tabulky je patrné, že zatímco některé státy musí emise skleníkových plynů redukovat, jiné mají v uvedeném období povolen nárůst svých emisí (jedná se např. o Norsko nebo Island). Specifické postavení má mezi státy Dodatku I. EU, která plní svoje závazky jako celek.

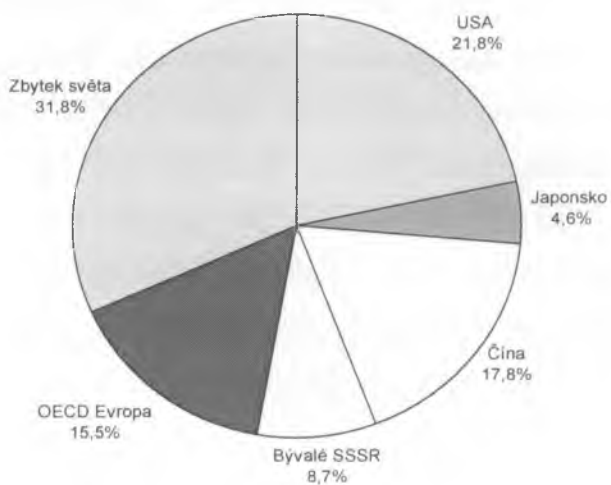
Kyotský protokol znamená samozřejmě velký úspěch těch, kteří poukazují na to, že skleníkové plyny představují velké nebezpečí pro budoucnost naší planety. Na druhou stranu je tato dohoda i terčem kritiky. V průběhu vyjednávání byly navrhovány značně ambicióznější cíle pro redukce skleníkových plynů. Je fakt, že se může zdát, že redukce těchto plynů o 5,2% oproti roku 1990 je spíše banalitou. Další věc, která byla velmi hodně zmiňována v souvislosti s ratifikací Protokolu a také velice kritizována, je absence USA v této dohodě.

Obě tyto výtky jsou pochopitelně závažné. Redukční závazek, snížit emise skleníkových plynů o 5,2% oproti roku 1990 skutečně nepůsobí nijak zvlášť impozantně. Na druhou stranu je si třeba uvědomit, že státy, které Protokol přijaly, budou jeho plnění vykazovat v roce 2012, a že je tedy od této výchozí linie dělí 12 let. Vezmeme-li v úvahu, že v některých státech emise skleníkových plynů rostly téměř nepřetržitě, a v současné chvíli se nachází třeba o 12% nad hladinou z roku 1990, budou muset přikročit k velice významné redukci emisí než by se mohlo původně zdát. Na druhou stranu nastává závažný problém v souvislosti s neochotou USA angažovat se v úsilí o redukci skleníkových plynů. USA totiž byly dlouho největším světovým emitentem těchto plynů, a neúčast v redukčním úsilí byla pro celý proces tedy vážnou ranou. USA jsou totiž zodpovědné za 25% všech emisí skleníkových plynů. Hlavním argumentem bylo, že celý proces je velice nespravedlivý, protože ukládá redukční závazky pouze státům vyspělým, zatímco rozvojové země nemají žádné redukční závazky.

Pozicí USA nikterak neotřásl ani celkem logický argument, že za současnou situaci mohou hlavně vyspělé země, které během průmyslové revoluce přispěly nejvíce k masivnímu vypouštění skleníkových plynů, čehož důsledkem jsou teď naše současné obtíže.

Graf č.1: Podíl jednotlivých zemí co do znečišťování emisemi skleníkových plynů

Emise uhlíku z energetiky,^a 2004

Zdroj: OECD – IEA

Komentář: Tabulka dokumentuje podíl jednotlivých zemích na znečišťování emisemi skleníkových plynů – je zde dobře vidět podíl Číny a USA

schvalování klimaticko-energetického balíčku, je daleko méně entuziastická ohledně redukce skleníkových plynů, ale že postrádá i nadšení s ohledem na hrazení mitigačních opatření. Skutečná debata, která by odhalila postoj různých členských států k financování rozvojové pomoci v rámci Evropské Unie však začala poměrně nedávno. Důvody pro to jsou zcela logické. EU byla zcela zaměstnána vlastní klimatickou politikou, která byla zakončena přijetím tzv. klimaticko-energetického balíčku, který byl nakonec schválen v prosinci v rámci prvního čtení v Evropském parlamentu 16.12.2009. Schvalování tohoto legislativního předpisu byla natolik komplikovaná záležitost, že se EU nemohla vyjádřit ke klimatické politice v mezinárodním kontextu z důvodu neexistence vlastního konsolidovaného názoru.

Neméně důležité je i stanovisko států, které se zatím k problému příliš nevyjadřovaly a stály zatím stranou. To je nepochybně i případ USA nebo Austrálie, která ke Kyotskému protokolu přistoupila poměrně nedávno. Vlastní klimatická politika USA bude podrobně popsána jinde, s ohledem na vyjednávání ohledně post-kyotského režimu je nutné říct, že nová administrativa se staví k post-kyotskému režimu zcela jinak nežli ta předchozí. Boj s klimatickou změnou je pro ni prioritou a lze přepokládat, že se tedy bude stavět k výzvám ohledně vyjednávání o nové globální dohodě v jiném duchu.

Přes tyto všechny pozitivní trendy je nutné si uvědomit, že pokrok prozatím učiněný na dosavadních zasedáních vrcholných orgánů Kyotského protokolu je velice malý. V průběhu 13. zasedání Smluvních stran úmluvy, které se konalo v prosinci roku 2007, byla dohodnuta tzv. Bali road map. Tento dokument je jasný pouze v jednom zásadním momentě. K příští dohodě o post-kyotském režimu má dojít na 15. zasedání Stran úmluvy v Kodani na konci roku 2009. Kromě tohoto velice konkrétního výsledku nebylo dosaženo ničeho a to zejména díky zápornému postoji USA k celému procesu. Další vrcholné zasedání Stran úmluvy, konané v Poznani v prosinci roku 2009, bylo spíše velikým zklamáním. Příčiny jsou jasné. USA byly zastupovány ještě starou administrativou, která setrvala na svých předchozích pozicích. Pozice EU byla na jednání v Poznani také velice slabá, protože EU neměla schválenou svoji vlastní klimatickou politiku a tak nemohla zaujmout stanovisko ani k redukčním cílům, ani k příspěvkům pro rozvojové země.

Poznaň tedy nepřinesla žádný pokrok, což bylo kvitováno s velkou nelibostí ze strany

„³cena adaptačních opatření ve všech rozvojových zemích se bude pohybovat mezi 23-54 miliardami“. Celková investice do sektoru energetiky, která má zaručit snížení emisí skleníkových plynů tak, aby bylo dosaženo snížení hladiny těchto plynů v atmosféře na přijatelnou úroveň má podle odhadu International Energy Agency dosáhnout neuvěřitelných 26 trilionů USD.

Rozvojové země musí za rozdíl od cílů Kyotského protokolu také přistoupit k redukcí svých emisí, pouze s výjimkou nejméně rozvinutých zemí a musí se soustředit zejména výraznou redukcí odlesňování, což je významný zdroj emisí CO₂. Aby byla zaručena celková integrita cílů snižování emisí, je nutné snížit emise pocházející z deforestace alespoň o 50% ve srovnání se současnou praxí s tím, že v roce 2030 by současný trend odlesňování měl být zastaven úplně. Rozvojové státy, opět s výjimkou těch nejméně rozvinutých, by měly sestavit národní strategie snižování emisí skleníkových plynů, které by měly zahrnout všechny důležité zdroje znečištění.

Důležitým aspektem další dohody o redukčních cílech je zahrnutí námořní a letecké dopravy pod sektory, které podléhají redukčním cílům. Tyto dva sektory jsou výrazným a navíc rychle rostoucím zdrojem emisí CO₂, kde emise skleníkových plynů nejsou nijak omezeny. Podle původní dohody učiněné v rámci Kyotského protokolu měly tyto sektory být rovněž redukcím podrobeny, ale nakonec k tomu nedošlo.

Jelikož všechny jsou všechny tyto cíle již dávno potvrzeny a známy, ale pokroku v jednání doposud v klíčových bodech dosaženo nebylo, nebude jednoduché dosáhnout jejich řešení v průběhu jediného roku.

Procesem, který bude kopírovat debatu na globální úrovni, bude velice intenzivní vyjednávání na půdě EU. Jak již bylo řečeno, bude nutné nalézt shodu v tom, jaký postoj zaujme EU v otázce finančních aspektů klimatické změny. Úkolem právě českého a francouzského předsednictví bylo, nalezení rámcové shody v té otázce, jakým způsobem by mělo být přispíváno rozvojovým státům na boj proti změnám klimatu.

³ Communication from the Commission to the European parliament, the Council, the European Economic and social committee and the committee of the regions, Towards a comprehensive climate change agreement in Copenhagen, Brussels 2009, str. 3

I. 3) Evropský systém obchodování s emisemi - EU ETS (Emission Trading Scheme)

Evropský systém obchodování s emisemi vzniknul v roce 2005 a dnes představuje klíčový nástroj na snižování emisí v rámci Evropské unie. Tento systém je dnes nejdůležitějším uhlíkovým trhem na světě, a to jak s ohledem na objem obchodovaných emisí, tak co do jeho hodnoty - EU ETS velice rychle roste a pouze během roku 2007 zdvojnásobil svoji hodnotu⁴ bylo prodáno více než dvě miliardy jednotek EUA v ceně 50 miliard dolarů v roce 2007. Trh s emisemi se tak zdvojnásobil co do hodnoty a objemu na transakci, přičemž svoji hodnotu a objem oproti roku 2005 znásobil šestkrát“..

Podarilo se vytvořit fungující trh pro obchodování se skleníkovými plyny a jako takový funguje jako vzor i pro ostatní uhlíkové trhy. Neméně důležitá je jeho funkce v oblasti vytváření tržní ceny uhlíku, což je nezbytná součást fungování uhlíkových trhů a zásadní impulz ke snižování emisí skleníkových plynů. Cena uhlíku je také zásadní s ohledem na funkčnost a atraktivitu flexibilních mechanismů, které jsou zásadním nástrojem pro transfer technologií do rozvojových států, které zároveň generují emisní kredity do systému EU ETS.

Obecně je obchodování s emisemi systém, kde je určen celkový strop emisí pro všechny provozovatele zařízení, která jsou zahrnuta v tomto systému. V rámci celkového množství povoleného množství emisí jsou potom prostřednictvím regulátora přidělovány povolenky pro skleníkové plyny provozovatelům jednotlivých zařízení. Množství povolenek představuje emisní limit pro celkový objem povolenek, které toto zařízení smí vyemitovat v uvedeném období. Tento systém umožňuje určitou míru flexibility, protože s emisními právy je možné obchodovat. Provozovatel, který má povolenek nedostatek, může chybějící množství nakoupit od provozovatele, který má naopak povolenek přebytek. Toto obchodování také pomáhá určit tržní cenu uhlíku, což potom umožňuje všem provozovatelům posoudit míru nutnosti opatření na snižování emisí skleníkových plynů.

Díky takto umožněné flexibilitě je systém emisního obchodování vnímán jako vhodnější nástroj pro regulaci skleníkových plynů, nežli například uhlíková daň, což je často

⁴ State and trends of the Carbon Market 2008, The World Bank, Washington D.C, 2008, str. 7

Tabulka č. 2: Rozdělení redukčních cílů Kyotského protokolu v rámci EU

	% cíl 2008-12
Rakousko	-13
Belgie	-7.5
Dánsko	-21
Finsko	0
Francie	0
Německo	-21
Řecko	25
Irsko	13
Itálie	-6.5
Lucembursko	-28
Nizozemí	-6
Portugalsko	27
Španělsko	15
Švédsko	4
Velká Británie	-12.5
EU 15	-8

Zdroj: Climate Action Network Europe

Komentář: Státy EU-15 a jejich podíl na rozdělení jednotného cíle snižování emisí pro EU v rámci Kyotského protokolu. Zatímco některé státy, jako Španělsko nebo Řecko mají podle tohoto schématu povolen v uvedeném období nárůst, další jako např. Německo mají svůj redukční cíl o to větší.

Na tomto místě je také dobré zdůraznit další aspekt fungování systému EU ETS. Týká se pozitivní role tzv. flexibilních mechanismů, které byly ustanoveny v rámci Kyotského protokolu. Fungování těchto mechanismů má za cíl podpořit uplatňování moderních technologií v méně rozvinutých zemích, kde se používají technologie méně šetrné k životnímu prostředí a to i ve vztahu k emisím skleníkových plynů. Systém fungování těchto mechanismů je velice jednoduchý. V rámci flexibilních mechanismů investuje subjekt z vyspělé země do projektu, který přispěje k redukci emisí

si velice cení možnosti financovat modernizaci své ekonomiky tímto způsobem.

V tomto kontextu je důležité si také uvědomit, že existence uvedených flexibilních mechanismů má rovněž svůj politický aspekt, neboť takto vysoká míra participace na tomto druhu mechanismů vytváří tlak na to, aby Čína a další rozvojové země neblokovaly přijetí další dohody o redukci emisí skleníkových plynů, která by nahradila Kyotský protokol. Je naprosto jasné, že by tím přišly o zásadní objem finančních prostředků. Je nutné si uvědomit, že spolu s krachem příští možné dohody o globálních redukcích skleníkových plynů by role CDM projektů byla naprosto marginální, protože hlavní poptávající subjekt – EU by omezil nákup těchto kreditů na velice malé množství a ostatní poptávající subjekty by byly schopni nakoupit pouze velice málo kreditů z flexibilních mechanismů.

Na druhou stranu musíme poznamenat, že používání emisních kreditů z flexibilních mechanismů je oboustranně výhodná záležitost, hlavně co se týče soukromých investorů. Jestliže jsme již hovořili o tom, že princip emisního obchodování spočívá v nastavení emisního stropu s následným obchodováním s emisemi, kredity z flexibilních mechanismů jsou jakýmsi narušením tohoto stropu emisí. Subjekty zařazené v EU ETS dostanou totiž emisní povolenky navíc. Další výhodou těchto emisních kreditů je jejich nižší cena. To znamená, že přístup k těmto kreditům představuje levnější cestu, jak dospět k emisním redukcím. Ze strany ekologických organizací a i členských států je proto veliký tlak na určité omezení využívání těchto emisních kreditů, protože při jejich neomezeném využívání, by potom nebylo vůbec nutné redukovat emise na území EU a cena povolenky by klesla na hranici obchodovatelnosti. EU ETS působí tedy v celosvětovém měřítku jako v podstatě jediný zásadní podnět k vytváření kreditů z flexibilních mechanismů a díky tomu i transferu technologií pro rozvojové státy. V tomto je tedy opět jeho úloha nezastupitelná.

Graf č.2: Vývoj cen uhlíku v rámci EU ETS

Zdroj: Energetická burza EEX v Lipsku, <http://www.eex.de/index.php>

Komentář: Tabulka ukazuje vývoj cen povolenek skleníkových plynů v období březen 2006- březen 2007, kdy prudký propad cen povolenek v dubnu 2006, který je následován postupným pádem

Je často mylně tvrzeno, že přelokace EU ETS byla způsobena hlavně nadhodnocením na straně nových členských států, které tak hlavně přispěly ke kolapsu systému EU ETS svým laxním přístupem a nezvládnutím systému verifikace emisí skleníkových plynů. Novým členským státům byl také předhazován obecně záporný postoj k celé myšlence redukce skleníkových plynů a emisního obchodování. Jak ukazuje tabulka na protější straně, tato tvrzení nejsou úplně správná. Na přelokaci se podílely jak staré, tak i nové členské země. Zatímco Česká republika nadhodnotila svoji alokaci emisí o 15% a Polsko o 12,8% v případě Finska to bylo o 26% a u Dánska 30%. V tomto světle tedy neobstojí tvrzení, že za kolaps EU ETS mohou výhradně nové členské země, i když vezmeme v úvahu fakt, že absolutním rekordmanem v přelokaci povolenek je Litva, která nadhodnotila svoji alokaci u CO₂ o 51%.

zveřejnění prvních výsledků verifikovaných emisí se jednotlivé podniky snažily redukce snižovat a určitých výsledků bylo dosaženo. Toto úsilí ustalo ale v momentě, kdy bylo jasné, že emisních povolenek je v systému dost a tudíž je redukční úsilí zbytečné. Je nutné zdůraznit, že Evropská komise vyvodila z této zkušenosti důsledky, které byly aplikovány v dalším postupu na poli reformy EU ETS.

Komise pochopila, že hlavní překážkou ve fungování emisního obchodování, je ponechání kompetencí na vůli členských států při rozhodování o Národních alokačních plánech. Bylo jasné, že přelokace byla způsobena z velké části tím, že zástupci různých firem lobovaly za vyšší alokaci povolenek na skleníkové plyny, než by jim měla náležet. Bylo jasné, že systém, kdy jsou na národní úrovni rozdělovány na základě netransparentních praktik, nepomáhá vytváření konkurenčního prostředí a může vést v širším důsledku k přelokaci systému. Situace, kdy jsou ve srovnatelných sektorech přidělovány povolenky podle jednoho systému a v druhém podle systému jiného, vytváří nutně situaci, kdy je někdo zvýhodněn a další znevýhodněn.

Navíc vždy zůstává možnost různých nelegálních praktik, které mohou přidělování povolenek doprovázet. Proto Komise ve střednědobém horizontu doporučovala nahradit systém alokování povolenek zdarma, a to systémem aukce, kdy budou povolenky jednotlivým provozovatelům prodávány. Tento systém je označován jako více transparentní, kdy důkazní břemeno o potřebě emisí přechází od státu na soukromý subjekt, který v aukci nakoupí pouze tolik povolenek, kolik sám potřebuje. Jelikož budou pravidla aukce stejná pro všechny státy EU, nebude také docházet k tržním distorzím, protože budou zaručeny rovné podmínky pro všechny. Navíc praxe Národních alokačních plánů vytvářela značně fragmentovaný trh s emisemi, protože, každý stát aplikoval pro obchodování svoje pravidla. Extrémním příkladem zůstává Belgie, kde díky komplikované federální soustavě došlo k sestavování celkem tří Národních alokačních plánů v jedné zemi.

Komise ovšem přikročila kromě plánů na revizi systému EU ETS k okamžité akci. Pro schvalování Národních alokačních plánů pro léta 2008-2012 měla již verifikovaná data, ne tedy pouze odhady a mohla tak daleko lépe odhadnout potřeby jednotlivých států.

Tabulka č. 4: revizní zásahy Komise do jednotlivých Národních alokačních plánů pro druhé obchodovací období 2008-2012

Member State	First period cap	Verified emissions (average 2005-2006)	Proposed cap 2008-2012	Cap allowed 2008-2012	Emissions from additional installations in 2008-2012 (*)	Difference between cap allowed 2008-2012 and verified emissions (average 2005-2006)	
		(a)		(b)	(c)	(d) = (b) - (a) - (c)	(d)/(a)
	(Million EU allowance/year)	(Mt CO ₂ /year)	(Million EU allowance/year)	(Million EU allowance/year)	(Mt CO ₂ /year)	(Mt CO ₂ /year)	%
Austria	33.0	32.9	32.6	30.7	0.3	-2.5	-7.5
Belgium	62.1	55.1	62.3	58.5	5.0	-1.5	-2.8
Bulgaria	42.3	42.6 (*)	37.6	42.3	n.a.	1.7	4.1
Cyprus	5.7	5.2	7.1	5.5	n.a.	0.3	6.0
Czech Republic	97.6	83.0	121.9	86.8	n.a.	3.8	4.8
Denmark	32.5	30.3	24.5	24.5	0.0	-5.8	-19.2
Estonia	19.0	12.4	24.4	12.7	0.3	0.0	0.3
Finland	45.5	38.9	39.6	37.6	0.4	-1.7	-4.4
France	156.5	127.3	122.6	132.8	5.1	0.3	0.3
Germany	439.0	476.1	482.0	453.1	11.0	-34.0	-7.2
Greece	74.4	70.6	75.5	69.1	n.a.	-1.5	-2.2
Hungary	31.3	25.9	30.7	26.9	1.4	-0.5	-1.8
Ireland	22.3	22.1	22.6	22.3	n.a.	0.3	1.2
Italy	222.1	226.5	209.0	195.7	n.k. (*)	-30.8	-13.6
Latvia	4.6	2.9	7.6	3.4	n.a.	0.3	18.3
Lithuania	11.3	6.6	16.6	8.9	0.1	2.2	34.0
Luxembourg	3.4	2.7	4.0	2.5	n.a.	-0.2	-6.4
Malta	2.9	2.0 (*)	3.0	2.1	n.a.	0.2	8.2
Netherlands	95.3	78.5	90.4	85.8	4.0	1.3	4.2
Poland	259.1	205.7	284.6	208.5	6.3	-3.5	-1.7
Portugal	36.9	34.8	35.9	34.8	0.6	-0.7	-2.1
Romania	71.8	70.6 (*)	85.7	75.9	n.a.	5.1	7.3
Slovak Republic	30.5	25.4	41.3	30.9	1.7	3.8	14.9
Slovenia	5.6	8.0	8.3	8.3	n.a.	-0.5	-5.5
Spain	174.4	176.2	152.7	152.3	5.7 (*)	-32.6	-18.3
Sweden	22.9	19.6	25.2	22.8	2.0	1.2	6.0
United Kingdom	245.3	246.8 (*)	246.2	246.2	39.6	-40.2	-16.3
Total EU/27	2 298.5	2 129.6 (*)	2 325.5	2 081.0	94.7	-133.3	-6.3

Zdroj: State and trends of the Carbon Market 2008, The World Bank, Washington D.C, 2008

Komentář: Tabulka dokumentuje poměrně značné zásahy Komise do předložených Národních alokačních plánů pro druhé obchodovací období. Cílem Komise bylo potom snížit celkový objem emisí skleníkových plynů tak, aby emise v období 2008-2012 byly oproti předchozímu období sníženy o 6,3%.

II. Revize systému snižování emisí skleníkových plynů tzv. Energeticko – klimatický balíček

II. 1) Summit Evropské Rady a revize systému obchodování s emisemi

Tyto nedostatky systému EU ETS, vedly Komisi k záměru podrobit systém EU ETS určité revizi, která by tyto nedostatky napravila a zároveň posunula EU k mnohem ambicióznějším cílům z hlediska celkového snižování emisí. Impulzem k tomuto cíli bylo zasedání Evropské Rady na jaře roku 2007, které představovalo pro fungování EU ETS a evropskou klimatickou politiku zásadní zlom. Evropská Unie si totiž na tomto jednání vytyčila velice ambiciózní cíle co se týče snižování emisí skleníkových plynů a to ve velice zásadním rozsahu. Hlavní a nejzásadnější závazek byla celková redukce skleníkových plynů v EU o 20% vůči roku 1990, což představuje v porovnání s dosavadními cíli (např. cílem, který byl určen Kjótským protokolem) velice ambiciózní závazek. Tento cíl, není ještě ovšem konečný, neboť dojde-li k uzavření globální dohody o změnách klimatu a učiní-li další země podobné závazky ohledně redukce emisí je EU připravena tento závazek ještě navýšit, a to na 30% ke stejnému výchozímu roku. Tento cíl je ještě doplněn dalšími závazky které se týkají redukce emisí skleníkových plynů. EU hodlá snížit svou energetickou náročnost opět o 20% a navýšit využívání obnovitelných zdrojů energie. Tyto dva cíle vedou však zásadě k témuž cíli, kterým je snižování emisí skleníkových plynů ⁸ „EU is committed to transforming Europe into a highly energy efficient and low greenhouse-gas-emitting economy; DECIDES that, until a global and comprehensive post-2012 agreement is concluded, and without prejudice to its position in international negotiations, the EU makes a firm independent commitment to achieve at least a 20% reduction of greenhouse gas emissions by 2020 compared to 1990”.

⁸ EU Environmental Council Conclusion, Brussels, 2007

cílů bude ve směrnice ustanoven jednotný strop emisí v EU, což zajistí dlouhodobou perspektivu a předvídatelnost ve vztahu k dlouhodobým investicím.

Tato změna vychází právě ze snahy reálně snížit emise skleníkových plynů v EU a napravit tak nedostatky EU ETS z prvního obchodovacího období, kdy sice byla vytvořena architektura nástrojů na snižování emisí, k jejich faktickému snížení ovšem nedošlo. Tím, že bude vytvořen jednotný strop emisí pro celou EU, odpadne vytváření Národních Alokačních Plánů pro jednotlivé státy a celý trh s emisemi se tak stane více kompaktní. Dále se výrazně sníží prostor pro možné netransparentní praktiky při rozdělování povolenek na skleníkové plyny na národní úrovni, protože díky centrálně vytvořenému stropu budou povolenky distribuovány přímo k jednotlivým provozovatelům. Jak konstatuje revize směrnice 87/2003/EC „¹⁰ Systém Národních alokačních plánů nezaručuje dosažení redukčních cílů stanovených Evropskou Radou v březnu 2007. Tento systém navíc není zárukou nejnižších administrativních nákladů“. Změnou nejvýznamnější, kterou reforma EU ETS přinesla, je systém alokace povolenek na skleníkové plyny. Jak již bylo řečeno, systém alokování zdarma nebyl z pohledu efektivity a transparentnosti systému považován za optimální.

Bylo již uvedeno, že přidělování povolenek zdarma vedlo k vytváření nekonkurenčního prostředí, protože subjekt v jednom státu dostával rozdílnou alokaci povolenek v porovnání se subjektem v jiném státě, což znamená, že v rámci společného trhu může jeden z nich být objektivně znevýhodněn.

Bylo také již hovořeno o tom, že alokování povolenek zdarma vede k vytváření korupčního prostředí, protože každý subjekt se pochopitelně snaží pro sebe vyzískat co možná největší množství povolenek, aby tím pádem musel činit co nejmenší opatření vedoucí k redukci skleníkových plynů.

Nejzásadnější důvod, proč je alokace povolenek zdarma systém nevyhovující, jsou ovšem windfall profity. Tento fenomén byl již popsán výše a je třeba podotknout, že ze strany veřejnosti a představitelů ostatních odvětví průmyslu je to vnímáno jako jeden z největších nedostatků. Existence windfall profitů, která vede ke zdražení ceny elektřiny pro ostatní odběratele, která vytváří značný neodůvodnitelný zisk pro

¹⁰ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the greenhouse gas emission allowance trading system of the Community, European Commission, Brussels, 2008, str. 7

tom, že bude důkladně posouzeno, jestli by pro některá ohrožená odvětví nebyla vhodná výjimka alokace zdarma ve výši 100%.

Tato námitka je velice relevantní v spojitosti s tím, co se v rámci debaty o tomto návrhu označuje jako „carbon leakage“. Uplatní-li totiž Komise na určitá odvětví průmyslu povinnost za povolenky platit, může je donutit ne k tomu, aby emise redukovaly, ale k tomu, aby svou výrobu přesunuly do zemí, které emise skleníkových plynů výrazně neomezují. Ve výsledku by tak byla EU ochuzena o některá odvětví průmyslu a výsledného efektu by nebylo dosaženo. Příkladem, který se často uvádí, je, že výroba jedné tuny oceli v Číně, vyprodukuje o polovinu více emisí, nežli výroba stejného množství oceli v EU. Tzv. „únik uhlíku“ bylo tedy velice často diskutované téma a finální kompromis je v tomto nakonec velice odlišný od původního návrhu Komise, právě s důrazem na tuto problematiku.

Součástí návrhu Komise byl také návrh, který opět vyvolal značné rozpory mezi členskými státy, což je uplatnění principu solidarity. Je zcela zřejmé, že EU je společenstvím států, které je co do míry ekonomické úrovně značně heterogenní. Návrh Komise tedy počítal s principem přerozdělení v oblasti tzv. aukčních práv. V principu se jedná o to, že každý stát obdrží určité množství povolenek, které smí vydražit v aukci a výtěžek z těchto aukcí použít ve svůj prospěch – tento princip bude ještě dále upřesněn, protože Komise ještě detailní prováděcí předpis k organizování aukcí nevydala. Aukční práva, to znamená objem aukcí, určených k dražbě v rámci členského státu, Komise rozdělila na dvě části. 90% tohoto množství bude rozděleno podle historických emisí jednotlivých členských států a druhá část – 10% - bude rozdělena podle HDP. V praxi by tedy měly chudší členské státy obdržet poměrně více prostředků z aukcí, nežli by jim proporčně mělo náležet: „¹³10% tohoto množství bude rozděleno ve prospěch těchto členských států v rámci solidarity a růstu ekonomiky ve Společenství, aby byly použity pro redukce emisí skleníkových plynů a ke adaptaci na změnu klimatu. Tato redistribuce by měla brát v úvahu úroveň příjmů za rok 2005 a perspektivu růstu, a měla by být vyšší pro státy s nízkou úrovní příjmů a vysokou perspektivou růstu.

¹³ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the greenhouse gas emission allowance trading system of the Community, European Commission, Brussels, 2008, str. 15

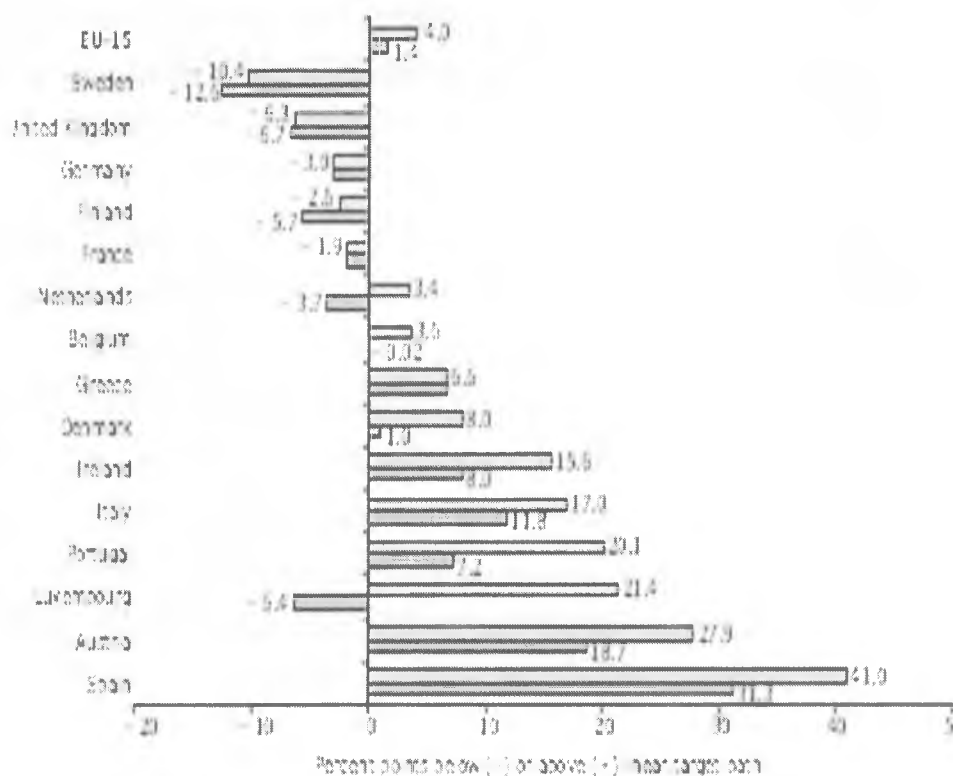
Podstatu tohoto sporu je nutné zevrubně vyložit, protože je to v podstatě hlavní spor vyjednávání o klimaticko – energetickém balíčku. Nové členské země učinily totiž během období 1990 – 2005 zásadní redukci emisí skleníkových plynů. Díky ní, se emise skleníkových plynů v těchto státech pohybují nyní dostatečně pod hranicí 1990 a tyto státy pochopitelně plní Kyotský protokol. Je nutné dodat, že redukce skleníkových plynů v těchto státech nebyl cílený záměr, ale převážně důsledek rozsáhlých strukturálních změn, které tyto ekonomiky podstoupily. Hrubý domácí produkt již nebyl v těchto zemích tvořen těžkým průmyslem a dalšími energeticky náročnými aktivitami. Jak již bylo řečeno, tyto změny měly za následek prudké snížení emisí skleníkových plynů v období 1990-2005. Jinými slovy, odvozovat emisní závazky od roku 1990, kdy po tomto datu emise prudce klesly je mnohem více výhodné, než vymezovat je oproti roku 2005, kdy emise byly již na velice nízké úrovni.

Staré členské státy prošly naprosto opačným vývojem, a proto pro ně rok 2005 nepředstavuje větší problém. Jelikož se jich změny v ekonomice po roce 1990 netkly nijak zásadně, postupoval jejich ekonomický růst i po tomto roce.

Jelikož nelze ignorovat fakt, že neexistují verifikované emise pro rok 1990 a že nelze tudíž stanovit rok 1990 jako základní rok pro výpočet emisních závazků, požadují nové členské země cosi, co nazývají „lepší zohlednění již dosaženého pokroku v redukcích emisí skleníkových plynů“. Abychom důkladně pochopili jádro tohoto sporu mezi novými a starými členskými státy, musíme hlouběji nahlédnout jak jsou jednotlivé státy úspěšné v plnění redukčních cílů u emisí skleníkových plynů a v neposlední řadě jak plní Kyotský protokol.

Když totiž důkladně zhodnotíme průběh plnění těchto emisních závazků, dojdeme k tomu, že bez výrazného redukčního příspěvku ze strany starých členských států by nikdy nemohla EU být jenom pomyslet na závazek, který si vytkla. Z hlediska kredibility některých starých členských zemí, je skutečně nemyslitelné obhajovat ambiciózní cíl snižování emisí za předpokladu, že sami nejsou schopné splnit daleko méně náročný cíl určený Kyotským protokolem. V současné době je pouze pět členských států schopno splnit své kyotské cíle vlastními silami. Jak dokumentuje tabulka úroveň emisí skleníkových plynů států EU 15 je v současné době přibližně 1,5% pod úrovní roku 1990, přičemž se daří velice pomalu tyto emise snižovat. Kdyby

Graf č.3: EU-15 a její možnosti plnění cílů Kyotského protokolu

Zdroj: EEA

Komentář: EU-15 a její vyhlídky na splnění Kyotských cílů ve dvou variantách – plnění redukčních závazků pouze domácími prostředky a plnění těchto cílů i za použití emisních kreditů ze zahraničí

Skupinu států, které plní kyotský protokol tvoří Německo, Francie, Velká Británie, Finsko a Švédsko. Musíme si ovšem všimnout faktu, že pouze u třech z nich lze hovořit o plnění emisních cílů vlastními silami. Německo totiž dospělo k zásadní redukci skleníkových plynů díky novým spolkovým zemím, které jakožto součást východního bloku prošly stejným vývojem jako tzv. nové členské země. Finsko uzavřelo své vysoce emisní bloky tepelných elektráren a elektrickou energii dováží z Ruska. Pouze zbylé tři země, tedy naplňují snižování emisí vlastními silami a to hlavně přechodem na spalování zemního plynu (které má pouze třetinový emisní faktor v porovnání s uhlím) a také využíváním jádra, což je případ Francie.

Nové členské země se naproti tomu, nalézají průměrem 28% pod úrovní roku 1990. Jakkoliv se předpokládá růst těchto emisí, je jasné, že cíle Kyotského protokolu

je Polsko, které generuje svou elektrickou energii z uhlí z 95%. Uhlí má ovšem z hlediska produkce emisí velice nevýhodný potenciál, protože má velice vysoký emisní faktor. Když si uvědomíme skutečnost, že za emisní povolenky se bude podle nové úpravy platit v aukci, znamená to velké náklady pro tyto země. Alternativou, která je v krátkodobém horizontu dostupná je přejít od spalování uhlí ke spalování plynu. Takto se podařilo výrazně snížit emise skleníkových plynů například v Holandsku nebo ve Velké Británii, které mají velké zásoby vlastního zemního plynu. Jinou alternativou je již zmiňovaný francouzský model, kde je výroba elektřiny založena na jádru.

Státy jako např. Polsko ovšem takovou možnost nemají, protože nemají vlastní ložiska plynu a přechod na jadernou energetiku je podle mnohých velice nepopulární věc. Velmi mnoho se hovoří o tom, že současná snaha snižovat emise skleníkových plynů v EU může vést k podstatnému snížení energetické bezpečnosti v těchto nových členských zemích EU. Ve střednědobém horizontu není jiné cesty jak snížit emise skleníkových plynů, než budováním paroplynových elektráren, které budou spalovat zemní plyn. Spalování zemního plynu je produkuje o dvě třetiny méně emisí nežli při spalování uhlí a navíc bez produkce ostatních znečišťujících látek. Jiná alternativa než využití jaderné energie však není, přičemž platí, že výstavba jaderných elektráren je podstatně náročnější a zdlouhavější, takže s ní nelze počítat v krátkodobém období.

V současné době ovšem státy východní Evropy nemají přístup k jiným ložiskům zemního plynu, než k těm na území Ruska, což je z hlediska energetické bezpečnosti relativně nestabilní region. Energetická bezpečnost těchto států je tedy výrazně ohrožena. Staré členské země tento problém řešit nemusí a i v tomto ohledu je jejich situace jednodušší. Navíc se musí brát v úvahu, že novým členským státům kleslo výrazně HDP v důsledku restrukturalizace průmyslu. Není tedy podle nich spravedlivé, aby měly stejnou startovací pozici, jako státy s vyšším HDP, jež emise v tomto období nesnižovaly.

S tímto problémem se tedy pojí nechuť nových členských zemí přistoupit na aukce povolenek namísto aplikování dosavadního modelu - rozdělování povolenek zdarma. Nutnost za povolenky platit v aukci je vnímána jako zásadní problém pro producenty energií. Není nutné zdůrazňovat, že tato povinnost se dotkne hlavně provozovatelů tepelných elektráren spalujících vysoce emisní palivo, jakým je např. hnědé uhlí, což je případ hlavně nových členských států, které jsou z větší části závislé na uhlí jako hlavní

Komise považuje technologii CCS za úplně nejlepší řešení situace, kdy je většina energetik členských zemí závislá na uhlí. Proto Komise hodlá podpořit financování těchto projektů a směrnici o CCS zahrnuje přímo mezi návrhy o EU ETS: ¹⁴S ohledem na dlouhodobý potenciál ve snižování emisí díky technologii CCS a v očekávání vejití v platnost směrnice o geologickém ukládání uhlíku, budou zařízení, která provozují zachycování, přepravu a geologické ukládání uhlíku, zahrnuta do systému obchodování s emisemi.

Ve srovnání se starými členskými zeměmi, mají energetiky nově přijatých států co dohánět v oblasti zvyšování účinnosti svých tepelných elektráren a je tedy nutné říci, že námitku ohledně nepříznivého poměru HDP na množství vypuštěných emisí nelze zcela ignorovat.

¹⁴ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the greenhouse gas emission allowance trading system of the Community, European Commission, Brussels, 2008, str. 5

Nové členské země se většinou k tomuto způsobu kompenzace staví odmítavě a označují jej jako nedostatečný. Poukazují hlavně na skutečnost, že aukce zdraží cenu povolenky na neúnosnou mez, což povede k tomu, že např. vytápění domácností přejde hromadně na ekologicky nešetrné formy vytápění, což může vést ke značnému znečištěné ovzduší z malých stacionárních zdrojů a také likvidace centrálního vytápění. Další argument proti aukcím je ten, že zvyšování cen elektřiny povede k likvidaci evropského energeticky náročného průmyslu. Ten se díky rostoucím cenám elektřiny stane nekonkurenceschopným a bude se přesouvat do oblastí s méně náročnými ekologickými standardy.

Podle mého mínění je tento argument jedním, který lze považovat za ryze věcný a nepodložený politickými zájmy. Riziko "úniku uhlíku" je značné a není možné si myslet, že mu bude možné zabránit pouhým alokováním povolenek zdarma ohroženým sektorům. Přesun jistých druhů průmyslu do zemí s nižšími náklady pozorujeme již dnes a nutnost platit za povolenky v aukci by mohla tento vývoj ještě urychlit. Kromě toho alokace povolenek zdarma některým odvětvím průmyslu není řešením ani v rovině čisté teorie. Kdo vyrovná podnikům vyšší ceny elektřiny, kterou budou muset hradit, když je tu pravděpodobnost hraničící s jistotou, že producenti energií budou zdražovat energie v souvislosti s nutností platit za povolenky v aukci. S tímto jak se zdá, se návrh Komise zabývá pouze velice málo. Navíc situaci značně zhoršuje skutečnost, že Komise vydá sdělení ohledně ohroženého průmyslu až koncem roku 2010. ¹⁵V roce 2013 a každý následující rok až do roku 2020 budou zařízení v sektorech vystaveným úniku uhlíku alokovány povolenky zdarma až do výše 100%. Nejpozději do 30. června a pak každé tři roky bude Komise identifikovat sektory ohrožené „únikem uhlíku“.

Až do té doby tedy budou žít představitelé průmyslových podniků v nejistotě, což je pro ně velice nevýhodná situace.

¹⁵ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the greenhouse gas emission allowance trading system of the Community, European Commission, Brussels, 2008, str. 25

Je pravdou, že neznalost vlastního chodu aukčního mechanismu vytváří pro debatu obdobného typu velice nepříznivé klima, které celkovou situaci ještě více znesnadňovalo. Aukční mechanismus a adaptace na jeho fungování je dle mého soudu druhá velice logická námitka, která je dobrým a hlavně věcným argumentem. Komise deklarovala jako hlavní důvod pro zveřejnění aukčních mechanismů skutečnost, že aukce doposud nejsou zcela vyzkoušeným prostředkem alokace povolenek. Zkušenosti s nimi se dají očekávat až v průběhu následujících let, protože část povolenek se bude dražit i v systému EU ETS a navíc několik států v USA, již má systémy obchodování s emisemi a aukce povolenek v nich již začaly. EU tedy čeká na zkušenosti z těchto systémů, aby mohla vypracovat vlastní metodiku. Systém aukcí ovšem bude velice náročný pro domácí provozovatele i po vydání této metodiky a jeho provozování v EU, kde jsou v jistém smyslu specifické podmínky může mít poněkud odlišný průběh. Proto je možné zaregistrovat dle mého mínění oprávněné obavy z fungování podobného systému a to v tom ohledu, že začátek EU ETS zdaleka bezproblémový také nebyl.

Argumenty Komise, že stávající opatření jsou dostatečná a že nemůže dojít ani k výrazným výkyvům cen povolenek ani ke spekulacím v rámci aukčního mechanismu, které by mohly poškodit některé provozovatele, nejsou tedy přijímány jednoznačně a v určitém směru se tomu nelze divit. Bylo již hovořeno o otázce windfall profitů, jako o neoprávněných ziscích pro sektor energetiky jakožto výsledek jeho schopnosti přenášet cenu povolenky na zákazníka. Podle analýz se tak některé energetické společnosti dosti výrazným způsobem obohacují na úkor plátců cen energií, což je právě jeden z důvodů, proč Komise chce systém EU ETS reformovat. Opět ale přichází oprávněná výtka ze strany některých států. Je pravdou, že někteří si opravdu během doby fungování systému EU ETS díky této administrativní chybě vydělali obrovské sumy. Na druhou stranu k tomu docházelo pouze tam, kde byla odbourána regulace na trhu s energetikou a kde si energetické společnosti mohly určovat samy cenu elektřiny. Existují ovšem i státy, kde díky regulacím na trhu s elektřinou nebylo možné windfall profity vytvářet a kde tudíž budou trpět energetické společnosti za konání jiných.

Příkladem takového trhu je např. Polsko, které vytvářelo na trhu s elektřinou velice přísná pravidla a které velmi přísně kontrolovalo podnikání na uhlíkovém trhu. V Polsku tedy windfall profity generovány nebyly a tudíž posun v cenách elektřiny může být poměrně značný a to tím víc, že v Polsku je většina elektřiny vyráběna z uhlí. Zde je

II. 3) Průběh vyjednávání klimaticko - energetického balíčku

S ohledem na výše napsané je zřejmé, že klimaticko-energetický balíček je co do svého významu extrémně důležitý a že jeho implementace se promítne do všech odvětví ekonomik členských států.

Význam "balíčku" ostře kontrastuje s tím, jakou důležitost mu jednotlivé členské státy a nejrůznější svazy průmyslu jak v České republice tak mimo ni ze začátku připisovaly. Po zveřejnění tohoto návrhu všechny členské státy tento balíček uvítaly jako vhodnou součást klimatické politiky Evropské Unie a celosvětového úsilí o redukci skleníkových plynů. Z reakcí žádných členských států nebyla znát snaha o hlubší analýzu tohoto návrhu zvláště ve vztahu k jeho dopadu na jednotlivé národní ekonomiky. Vzhledem k důležitosti této věci je to až zarážející a to zvláště s ohledem na to, že sdělení k revizi EU ETS bylo zveřejněno rok před zveřejněním balíčku. Případné dopadové studie mohly tedy být provedeny s předstihem.

Pevný názor na klimaticko energetický balíček mělo tedy jenom málo států. Zcela určitě to byla Velká Británie, která má s emisním trhem vlastní zkušenosti, protože uhlíkový trh spustila dva roky před spuštěním EU ETS. Navíc co se týče vlastních redukcí emisí skleníkových plynů jsou v této zemi ještě více ambiciózní cíle, než si prostřednictvím "balíčku" stanovila EU. Francie měla také jasně vymezený vztah k tomuto návrhu a to hlavně z toho důvodu, že jako země s většinovým podílem jádra na energetickém mixu nemá velké starosti s emisemi skleníkových plynů. Velkým zastáncem brzkého schválení tohoto návrhu pak bylo zcela určitě Německo, za jehož předsednictví byly právě odsouhlaseny ony ambiciózní cíle v rámci zasedání Evropské Rady. Za vyhlášením tohoto závazku stála kancléřka Německa Merkelová, která měla veliký zájem na jeho přijetí. Aniž bych chtěl předjímat, chci říci, že Německo je dobrým příkladem toho, jak původní nadšení pro klimatický balíček bylo postupně regulováno, až vyústilo ve velice opatrnou pozici k tomuto návrhu. Je to pikantní hlavně s ohledem na to, že Německo vlastně stojí za přijetím těchto ambiciózních cílů. Skupinu států, které hned od začátku vyhlášovaly "balíčku" podporu tvořilo ještě Finsko a zvláště Švédsko, které již prošlo dekarbonizací svojí ekonomiky a proto se velice zasazuje o snižování emisí skleníkových plynů i v jiných státech.

dopadovými studii, které se začaly objevovat až červnu. Skutečně seriózní odhad dopadů balíčku, na kterém je možno stavět skutečně zásadní alternativní návrhy vedoucí k odstranění případných nedostatků, začaly být ve větší míře k dispozici okolo září a října roku 2008. Vzhledem k míře toho, co již bylo předjednáno a schváleno, to ale bylo již pozdě. Skutečně zásadní aktivita jednotlivých států a průmyslových svazů byla na vrcholu teprve na podzim, ačkoliv francouzské předsednictví již v létě roku 2008 oznámilo svůj záměr schválit "balíček" do konce roku.

Ještě jednou si dovolím zdůraznit, že tato pasivita co se týče předpisu takového rozsahu se týkala až na několik výjimek všech států - jak nových, tak starých členských zemí. Polská dopadová studie, která určila jasně, jaké dopady se dají očekávat na polský průmysl a jeho ekonomiku, byla dokonce vyhotovena až v listopadu. Tímto jsem chtěl jenom zdůraznit, že veškerá debata, která o tomto návrhu vedla, byla z větší části založená pouze na nepodložených spekulacích. Jestliže Polsko a jiné státy odmítaly tvrzení Komise, která se snažila přesvědčit Polsko o výhodách klimaticko-energetického balíčku, bylo to pouze na základě odhadů, nikoliv na faktech. Z větší části to tak byla debata velice ideologická, nikoliv pragmatická.

Polsko a Maďarsko se tedy staly nejviditelnějšími odpůrci návrhu Komise a snažily se přesvědčit o svých názorech také ostatní státy, u kterých si mysleli, že by mohly najít společnou řeč. Polský pokus o zformování koalice, kterou poněkud nepřipadně nazvali "friends of coals" se datuje od června roku 2008, kdy byla Polskem svolána schůzka států, které podobně jako Polsko výrazně zredukovaly svoje emise skleníkových plynů v období 1990 – 2005 a které podobně jako Polsko mají výrazný podíl uhlí na svém energetickém mixu. Z polské strany se jednalo o pokus do jaké míry lze spoléhat na potencionální spojence. Na tomto setkání byl představen polský non paper, který měl vyjádřit obavu Polska a jiných států z možných důsledků přijetí klimaticko-energetického balíčku. Tento text zdůraznil, že Polsko a další země "podporují principy a cíle stanovené klimatickou politikou EU schválené na zasedání Evropské Rady v březnu 2007". Na druhé straně, zdůraznil, že v návrh by měl být modifikován, aby našel "rovnováhu mezi objemem redukčních závazků budoucím ekonomickým růstem. Klimaticko-energetický balíček by měl být přizpůsoben podle principu sociální a ekonomické soudržnosti prostřednictvím redistribuce redukčního úsilí mezi členskými státy ve shodě s principy efektivity a solidarity".

bořila a jako taková měla určitou šanci na úspěch, maďarský návrh představoval totální negaci dosavadního vývoje a šanci na přijetí neměl. Maďarsko se touto svojí myšlenkou vyřadilo ze skupiny států, s nimiž Komise a předsednictví jednalo, protože jeho návrh nebyl ani v nejmenším kompatibilní s celkovou architekturou návrhu Komise. Maďarský návrh chtěl zcela opustit myšlenku emisního obchodování a systému EU ETS a chtěl stanovit každé zemi rovný redukční cíl, který by se vztahoval k roku 1990. Tato myšlenka absolutně ignorovala fakt, že nejsou známa přesná data ověřených emisí pro tento rok. Jelikož maďarská pozice neměla žádné společné rysy s návrhem Komise, nemohla tedy být kompatibilní ani s návrhem Polska. Maďarsko tak zaujalo z hlediska vyjednávání prapodivnou pozici, kdy stavělo celou situaci na požadavku absolutního přijetí vlastních návrhů ostatními. Maďarsko tak nereagovalo na žádné kompromisy a zůstalo tak do konce vyjednávání osamoceno bez toho, aby s někým uzavřelo koalici.

Jestliže jsme konstatovali, že na začátku vyjednávacího procesu byly všechny státy srozuměny se základní architekturou předloženého návrhu, Rada pro životní prostředí na svém zasedání 5. a 6. června 2008 skýtala poněkud jiný obraz. Silná skupina nových členských států vystoupila s rozhodnou obhajobou posupného náběhu aukcí pro energetiku a byla stejně rozhodně odmítnuta skupinou starých členských zemí. Zatímco nové členské země disponovaly tzv. blokační menšinou k prosazení svého návrhu, další skupina disponovala blokační menšinou k prosazení zrušení principu solidarity v rámci přerozdělení aukčních práv ve prospěch států s nižším HDP. Jako jednoznačný vůdce první skupiny dominovalo Polsko, které deklarovalo jednoznačně, že zavedení tak rozsáhlých redukcí skleníkových plynů v kombinaci s aukcemi je devastační krok pro rozvoj ekonomiky některých členských států a požadovaly proto více peněz pro nové členské země a hlavně postupný náběh aukcí pro energetiku. Musíme znovu zopakovat, že svou tezi o devastačních účincích pro svoji ekonomiku deklarovalo Polsko ve chvíli, kdy ještě nebyla žádná studie, která by takovou tezi potvrzovala. Katastrofické polské scénáře pracovaly s teorií, že cena povolenky za jednu tunu CO₂ bude kolem 70 EUR a to ve chvíli, kdy Komise počítala s cenou 40 EUR. Polské průmyslové svazy dokonce neváhaly přijít s tezí, že cena za tunu CO₂ může být až 90 nebo 100 EUR a tím činily debatu ještě emotivnější. V rámci starých členských států se pro přijetí balíčku zcela rozhodně vyslovilo Německo, Velká Británie, Itálie, Švédsko a Španělsko. Velká Británie navíc naprosto kategoricky odmítla myšlenku dalšího přerozdělení aukčních

nových členských států. Stanovisko tohoto Výboru vyznělo tedy ve prospěch 100%tní aukce sektoru energetiky hned od začátku třetího obchodovacího období a hlavně vznesl požadavek na závazné určení výnosů z aukcí, což byla část návrhu Komise, kterou svorně odmítaly nové i staré členské země. Jde o to, že se Komise ve svém návrhu vyslovila pro určení výnosů z aukcí pro potřeby budování nízkouhlíkové ekonomiky. Prostředky, které se podaří vyzískat z prodeje povolenek, by měly být použity na projekty, které pomohou budovat nízkouhlíkovou ekonomiku.

Evropský parlament jde v tomto ještě dále, když požaduje, aby tyto prostředky byly také věnovány potřebám fondů, které pomáhají financovat tyto aktivity v rozvojových zemích. Tento požadavek, tedy závazné určování výnosů z aukcí byl ale nevyslyšen jak u starých, tak u nových členských zemí a závazné určování výnosů se tak stalo dalším sporným bodem, který muselo předsednictví Francie řešit. Dalším problémem byl závazek EU přistoupit na redukční cíl 30% v případě mezinárodní dohody. Je vrcholně zajímavé a takřka iluzorní, že jakkoliv byl tento závazek obsažen v původním textu návrhu a jedna část "balíčku" obsahovala odkaz na 30% přímo ve svém názvu, nikdo tuto skutečnost během vyjednávání nezmiňoval. Všichni se zmiňovali o fatálním nebezpečí, které by mohlo vzniknout z 20% redukce skleníkových plynů, ale nikdo v debatách neupozornil, že toto zvýšení bude vlastně 30%, protože pravděpodobnost uzavření mezinárodní dohody o změně klimatu (což byla podmínka navýšení redukčního cíle) je poměrně velká. Evropský parlament požadoval, aby nebylo ustupováno z tohoto cíle a přechod na vyšší závazek byl automatický, což byla opět jedna z věcí, která se členskými zeměmi mnoho nezamlouvala. Předsednictví Francie tedy čekal nelehký úkol a stanovisko EP mu v tomto rozhodně neulehčilo.

Aktivitou však pulzoval i tábor odpůrců návrhu Komise, zejména však Polsko. První polský kompromisní návrh představoval vhodný základ pro případnou dohodu, což však nelze říct o druhém alternativním návrhu, který byl Polskem prezentován 19. září 2008. Polsko představilo návrh, ve kterém se vlastně úplně zříká svojí původní pozici, která rámcově souhlasí se základní architekturou klimaticko - energetického balíčku a přichází s něčím, co je zcela nepodobné původnímu návrhu. Jako základní premisu tohoto návrhu představuje svoji obavu o prudký růst cen energií v případě zavedení aukce. Proto navrhuje povolenky pro skleníkové plyny rozdávat zdarma a to tak, že jednotlivým provozovatelům by tyto povolenky byly distribuovány na základě

že jestliže byl tento návrh naprosto nepřijatelný pro členské státy, jevil se jako zajímavý pro některé průmyslové svazy. Míra lobbyingu za přijetí polského návrhu jako hlavního principu alokace povolenek byla skutečně velice intenzivní. Lze obecně říci, že v té době se aktivita různých představitelů průmyslu zřetelně zvýšila. V té době totiž již byla k dispozici řada studií a analýz, která zřetelně dokazovala, že zatímco by aukce neměly být problémem pro energetiku, pro energeticky náročný průmysl by problém představovat mohly.

Tato problematika souvisí s fenoménem tzv. úniku uhlíku, jehož podstata byla již popsána. Jestliže se uvalí na některé sektory průmyslu povinnost platit za povolenky v aukci, dotyčné sektory průmyslu se mohou přesunout do jiných oblastí s menšími enviromentálními standardy. Emise CO₂ by se sice snížily na území EU, v konečném důsledku by ale došlo k jejich zvýšení. To by znamenalo negativní důsledky jak pro životní prostředí, tak obecně pro ekonomiku EU. Je faktem, že zatímco je většina argumentů pro zavedení aukcí a pro reformu EU ETS v oblasti energetiky podložena fakty a opozice staví svůj odpor spíše politických proklamacích, ochrana určitých odvětví průmyslu se jeví nedostatečná spíše na straně Komise a jejího návrhu. Podle návrhu Komise by měl průmysl, který spadá pod EU ETS svoje povolenky také nakupovat v aukci, ovšem na rozdíl od energetiky s postupným náběhem. Plné aukce by mělo být dosaženo na konci obchodovacího období v roce 2020. Důvody pro zavedení aukcí do odvětví energetiky byly již vysvětleny, důvody pro zavedení aukce pro energeticky náročný průmysl se zdají být nejasné a poněkud nelogické. Energetika může přenést cenu povolenek na koncového spotřebitele, ostatní tuto možnost postrádají. Uvalit na průmysl nutnost za povolenky platit by mohlo vést k jeho nekonkurenceschopnosti.

Je fakt, že Komise si uvědomovala toto nebezpečí a součástí návrhu je i revizní klauzule, nepodle které bude míra ohrožení průmyslu pravidelně posuzována, ale tato posouzení se budou odehrávat výhradně v pravomoci Komise, bez možnosti zásahu členských států. Navíc nebylo úplně jasné, které skupiny průmyslu by byly označeny za ohrožené, protože i to mělo být součástí sdělení Komise. Znovu si dovoluji konstatovat, že návrh Komise představoval v tomto elementárním bodě velkou míru nejistoty.

strany starých členských zemí, ovšem v nijak závažné míře. To se ovšem začalo měnit krátce právě na konci roku 2009, kdy to byly právě některé staré členské státy, které se najednou začaly výrazně obávat o možné důsledky zavádění revize EU ETS. Výrazně negativní reakce se začaly objevovat v souvislosti s klimaticko-energetickým balíčkem právě ke konci roku 2008, a to ze strany německého průmyslu. Je to poněkud ironické, když si uvědomíme, že Německo bylo hlavním zastáncem přijetí velice ambiciózních redukčních cílů.

Představitelé německého průmyslu si začali uvědomovat, že situace by pro ně nemusela v souvislosti se zaváděním emisních redukcí dopadnout úplně příznivě a že riziko úniku uhlíku je třeba brát vážně. Německo tedy začalo prosazovat výrazně jinou rétoriku, než kterou jeho zástupci uplatňovali ještě na zasedání Rady pro životní prostředí v červnu.¹⁹

Dovolím si jenom připomenout, že na červnové Radě bylo řečeno, že Německo je připraveno i na 40%ní redukční cíl. Rétorika Německa byla na podzim již však zcela jiná, a to právě když Německo začalo zdůrazňovat svůj zájem na ochraně svého průmyslu. V souvislosti s tím byl vypracován dokument (který ovšem nebyl publikován a který je datován 6.10.2008), podle kterého by se průmyslu měly přidělovat povolenky pouze zdarma navíc by měl být zohledněno to, co Němci nazývají "nepřímým únikem uhlíku".²⁰ „Uhlíkově náročné sektory zařazené v systému emisního obchodování by měly obdržet 100% povolenek zdarma, energeticky náročným sektorům by měla být poskytnuta kompenzace jako náhrada růstu cen energií. Tato opatření by neplatila v případě uzavření mezinárodní dohody o globálních redukcích emisí skleníkových plynů.

Tento nepřímý únik znamená, že i když se tomuto sektoru průmyslu dostane povolenek zdarma pro povolenky, které obdrží pro emitování CO₂ ze svých výrobních procesů, stále ještě je tu nutnost platit více za docela zásadní vstup do tohoto procesu a tím je

¹⁹ Německo s touto pozicí vystoupilo na zasedání Výboru stálých zástupců COREPERu dne 1.12.2008, kde požadovalo zohlednit „nepřímé emise a také alokovat všechny povolenky pro ohrožené sektory zdarma, nikoliv až do výše 100%, jak navrhoval původní návrh Komise

²⁰ Deutsche Position zur Behandlung des direkten und indirekten carbon leakage im EU-Klimapakete, Berlin, 6.10.2008

benchmarking. O tomto polském návrhu zde bylo již hovořeno a zmiňují se o něm v té souvislosti, že byl propagován i zástupci německého průmyslu. Stejně jako v prvním případě i zde byl zájem co nejvíce omezit dopad úniku uhlíku. Je třeba poznamenat, že situace, kdy byl návrh Polska podporován zástupci průmyslu Německa je pro celý proces příznačná. Musíme zdůraznit, že v době, o které hovoříme, byly již vypracovány dopadové studie, které dávaly již nějakou míru jistoty co do možných následků přijetí klimaticko-energetického balíčku. Studie dopadů existovala i v rámci evropského průmyslového sdružení, čili téma úniku uhlíku bylo již podloženo dostatečnou argumentací.

V době, kdy Německo prezentuje takto výrazně svoje obavy od možných následků zavedení aukčního mechanismu se objevil další významný problém. Další stát začal spatřovat v zavedení aukčního mechanismu problém - tímto státem byla Itálie. Podobně jako Německo se začala Itálie obávat, že zavedení aukcí bude znamenat významný problém pro konkurenceschopnost domácího průmyslu.²²

Připomeňme si, že Itálie podobně jako Německo jsou tzv. staré členské země, o kterých se všeobecně soudí, že se snažily co nejvíce přispět k přijetí ambiciózních cílů v oblasti redukce emisí skleníkových plynů, zatímco byly tyto cíle nabourávány tzv. novými členskými zeměmi. Nyní však to byly dvě významné staré členské země, pro které začaly tyto emisní závazky představovat problém.

Pro francouzské předsednictví nebyla tato situace jednoduchá, ale stále věřilo tomu, že svůj cíl, schválit klimaticko-energetický balíček dokáže zvládnout. Tento cíl Francie deklarovala již při převzetí svého předsednictví, ale s postupem času se jeho naplnění zdálo být více a více problematické. Je nutné zdůraznit, že najít přijatelný kompromis pro všechny nebyl za této situace jednoduchý úkol. Vezmeme-li v úvahu, že návrh se projednával již od ledna, nepodařilo se vyjednat žádný z problematických bodů. Hlavními stále zůstávaly postupný náběh pro sektor energetiky, který prosazovala většina nových členských států, a zohlednění pokroku dosaženého v letech 1990 - 2005. Zejména postupný náběh aukcí zůstával tím zásadním problémem pro nové členské státy, bez něhož podle nich dohoda možná nebyla. Polsko navíc rigidně lpělo na svém návrhu alokování povolenek zdarma pro všechny sektory a Maďarsko odmítalo vůbec

²² Itálie vystoupila s velice razantními požadavky ohledně opatření ohledně ochrany energetiky náročného průmyslu na zasedání COREPERu dne 5.12.2008.

omezeného pokroku.

Na druhou stranu je třeba připomenout během jednání velice často opomíjený fakt, který se podobně jako přechod na vyšší redukční cíl v debatách takřka neobjevoval, ačkoliv byl enormně důležitý. Text návrhu směrnice o revizi EU ETS se totiž výslovně zmiňoval o tom, že v případě nepřijetí návrhu v podobě předloženého Komisí se bude pokračovat v dosavadní praxi emisního obchodování. Znamená to tedy, že kdyby nebylo dosaženo dohody, každý stát by musel sestavit svůj Národní Alokační Plán podle dosavadních pravidel. Faktem zůstává, že závazek snížit emise v EU o 20% oproti roku 2020 byl učiněn na summitu Evropské rady a je tedy vysoce pravděpodobné, že by Komise prostě redukovala jednotlivé NAPy tak, aby bylo tohoto výsledku dosaženo. Znamená to tedy skutečnost, že ten, kdo by se domníval, že zablokováním vyjednávání balíčku získá nějakou výhodu, by ve skutečnosti mnoho nezískal. Masivní redukcí emisí v rámci EU ETS by se stejně nikdo nevyhnul. Pro mě osobně bylo překvapující, že tato část návrhu o EU ETS zůstala nepovšimnuta, přestože je v tomto její význam značný. V případě, že by Komise zredukovala NAP předložený členským státem, tak neexistuje možnost žádného odvolání. Možná je pouze žaloba u Evropského soudního dvora, což je ovšem velice dlouhá procedura s nejistým výsledkem. Nehledě už na fakt, že do doby než se celá věc vyřeší, musí dotčený stát hospodařit s množstvím emisních povolenek dle rozhodnutí Komise. V rámci žádné debaty, které proběhly v souvislosti s tímto balíčkem jsem si přitom nepovšimnul, že by podobného argumentu bylo využito, nepoužila ho ani Komise jako přesvědčovacího argumentu při vyjednávání se státy jako Polsko nebo Maďarsko, které se k balíčku stavěly výrazně negativně.

Předsednictví Francie tedy čelilo velice těžkému úkolu. Je nutno ocenit, jak Francie dokázala chrlit množství rozličných pozměňovacích návrhů, díky kterým se mohla původně naprosto odlišná stanoviska sblížit. Zcela určitě byl úspěch Francie podpořen množstvím personálních vazeb, které umožňovaly nacházet kompromis s mnohem větším úspěchem.

rámci tzv. neformálních dialogů. Tyto rozhovory se EP se pořádají za účelem předjednání společné pozice, před tím, nežli dojde k hlasování o daném návrhu. Účelem těchto setkání tkví v tom usnadnit co nejvíce přijetí návrhu a odvrátit jeho nepřijetí. V rámci těchto setkání byla vyjednána možnost tzv. derogací pro zavádění aukcí v případě povolenek pro skleníkové plyny v sektoru energetiky. Jinými slovy jedná se o naplnění požadavku nových členských zemí o postupné zavádění alokace povolenek v aukci. Tato postupná alokace však nemůže být odůvodněná pouze nějakým obecným tvrzením, že se jedná o prevenci prudkého růstu cen energií, ale musí se jednat o zohlednění specifické situace daného státu, kde mají být aukce aplikovány. Francie tedy uspěla i v této kruciólní otázce, která znamenala pro vyjednávání zásadní posun.

Návrh tedy obsahuje určitá kritéria, podle kterých členský stát může dostat výjimku z plné aukce v energetice a podléhat režimu aukce postupné. Jako jedno z hlavních kritérií se stanovilo předsednictví podíl fosilních paliv na energetickém mixu, úroveň hrubého domácího produktu v tržních cenách a také míru propojení národní přenosové soustavy s energetickou sítí v EU. V tomto případě se jednalo o zásadní zlom, protože předtím byla jakákoliv postupná aukce vyloučena a řada států jí kategoricky odmítala – pro důvody, které již byly zmíněny. Hlavní potíží bylo samozřejmě narušení struktury vnitřního trhu, kde některý provozovatel bude muset za svoje povolenky platit v plném rozsahu a další bude muset platit pouze z části.

Poněkud překvapivě se ale ukázalo, že ačkoliv byla postupná aukce v sektoru energetiky pro některé státy prioritou, některé začaly její význam zpochybňovat. Tímto státem bylo zejména Polsko. Polská reprezentace začala uplatňovat úplně jinou rétoriku v souvislosti s postupným aukcionováním a začala tvrdit, že postupný náběh není řešení z hlediska zamezení růstu cen energií - pouze se tím cenový šok poněkud pozdrží. Od požadavku postupné aukce ustoupilo také Slovensko a Lotyšsko – což je třeba zdůraznit, protože tyto státy, jakožto „nové členské země“ ze svých pozic ustupovaly, zatímco potíže začaly vytvářet spíše staré členské státy.

Francouzské předsednictví nyní bralo polský postoj jako čirý nevděk, protože vyjednání postupné aukce tak, aby byla přijatelná pro všechny partnery, jak pro Evropský parlament, tak pro ostatní státy v Radě, považovalo za svůj zásadní úspěch a zásadní ústupek hlavně pro Polsko. To však nyní odmítalo postupnou aukci jako zcela nepotřebnou věc a balíček odmítalo jako celek.

rozpočtů je velice liché. Tyto prostředky půjdou z části také na mitigační účely, i když se o tom takticky nemluví. Je to z mého pohledu stejné, jako když se nemluví o tom, že EU nečeká závazek 20% ale 30%, protože při všech silných vyjádřeních ze strany rozvojových zemí je pravděpodobné, že post-kyotská dohoda bude uzavřena. I v tomto případě se nikdo nesnaží příliš jítřit nové členské země a o této věci se moc nemluví. Francouzské předsednictví se tedy zřejmě u vědomí této skutečnosti nesnažilo prosadit závazné určení aukcí (zřejmě za tichého souhlasu Evropského parlamentu), protože vědělo, že tím by se dohoda mohla zablokovat, což je zbytečné, neboť k vázání aukčních výnosů v nějaké podobě nakonec stejně dojde.

Posledním závažným sporým bodem byla otázka ochrany energeticky náročného průmyslu, což je, jak jsme již říkal několikrát, z mého pohledu nejméně argumenty podložená část návrhu Komise. Předsednictví reagovalo na tento požadavek a revize směrnice o EU ETS se proti původnímu plánu zabírala otázkou kritérií pro ochranu energeticky náročného průmyslu s tím, že stanovila kritéria pro jeho ochranu. Byť bylo stále nejisté a tak to i zůstalo, jak se vykompenzuje růst cen energií, bylo jasné, že většina průmyslových odvětví si nebude muset s aukcemi dělat starosti, protože kritéria byla nastavena tak benevolentně, že s ohrožených sektorů průmyslu zde nebyl skoro žádný.

Průběh projednávání "balíčku" ovšem neprobíhal takto přímočaře s postupným řešením sporných bodů, ale řešení těchto problémů zůstávalo až do poslední chvíle nevyřešené. Je třeba říci, že tento vývoj přiděloval starosti v České republice, protože kdyby se nepodařilo tento návrh schválit, byl by to velký problém nejenom pro post-kyotský proces, ale také pro předsednictví ČR. Celá škála problematických bodů by musela být znovu otevřena a znovu projednávána a ČR by musela čelit dalším alternativním návrhům členských zemí. Jelikož se jedná o zásadní téma, byl by tlak na ČR enormní. Bylo také jasné, že pro stát, který nemá s předsednictvím zkušenosti a nemá ještě vybudovány potřebné kontakty, by to znamenalo obzvlášť nesnadnou práci. Situaci komplikovala i velice aktivní pozice Polska, které sice nezískalo žádnou podporu pro svůj alternativní návrh, ovšem na druhé straně organizovalo velice často nejrůznější schůzky. Bylo jasné, že původní polský návrh nemá šanci na úspěch, ovšem zde bylo stále nebezpečí, že Polsko přijde s nějakým novým návrhem, který zaujme ostatní země a tím se celý proces zkomplikuje.

²³ „...množství povolenek alokovaných aukcí bude nejméně 30% a bude se postupně zvyšovat tak, aby bylo dosaženo 100% a to ne později než v roce 2020.

Francie v podstatě přistoupila na podmínku těch, kteří požadovali postupný náběh aukcí v podobě, v jaké je uplatňován u ostatních sektorů průmyslu, čehož bylo až na malou výjimku dosaženo. Co se týče ochrany energeticky náročného průmyslu, bylo dosaženo kompromisu v otázce kritérií, kterými se stanoví zařazení těchto odvětví do skupiny "ohrožený" s nárokem alokace povolenek zdarma. Zde se opět jedná o zásadní ústupek od původně navrhovaného scénáře, kdy se tato věc měla určit až na základě komitologie a až po schválení návrhu.

Takřka přelomovým úspěchem Francie bylo dosažení většího přerozdělení aukčních práv ve prospěch zemí, které dosáhli lepšího výsledku s ohledem na plnění Kyotského protokolu. Jak již bylo řečeno, již původní záměr Komise přerozdělovat aukční práva státům s nižším HDP byl určitou skupinou států velmi důrazně odmítán a přece dosáhlo FR PRES ještě většího úspěchu v podobě bonusu 2% z celkového podílu aukčních práv pro státy, které dosáhly pokroku při plnění kyotských cílů. Tento kompromis byl zamýšlen jako ústupek Polsku, které v tomto bonusu mělo lví podíl, jak ostatně ukazuje tabulka.

Tabulka č.5: Rozdělení výnosů z aukcí ve prospěch některých „nových“ členských zemí v rámci finálního verze dohody o klimaticko-energetickém balíčku

	Breakdown of the 2 %
Bulgaria	15 %
Czech Republic	4 %
Estonia	6 %
Hungary	5 %
Latvia	4 %
Lithuania	7 %
Poland	27 %
Romania	29 %
Slovakia	3 %

Zdroj: Council of the European Union, 17215/08, Brussels

²³ Council of the European Union, 17215/08, Brussels, 2008, str. 3

III. Redukce emisí skleníkových plynů v USA a připravovaná legislativa

III .1) Role USA v mezinárodním úsilí o redukcí skleníkových plynů

Jak již bylo několikrát řečeno, USA stály v rámci administrativy prezidenta Bushe zatím mimo aktivity Kyotského protokolu. Tento protokol nebyl v USA ratifikován, čímž byl proces snižování emisí v rámci této iniciativy zásadně ohrožen, jelikož absence jednoho z největších emitentů byla pochopitelně z hlediska efektivity a vůbec kredibility celého procesu závažným problémem. V USA navíc ani neexistovala snaha nějak plánovitě omezovat emise skleníkových plynů z velkých stacionárních zdrojů, což bylo pochopitelně terčem kritiky zejména ze strany ochránců životního prostředí.

Kritika USA v tomto ohledu není zcela na místě. USA mnoho přispěly k celkovému náhledu na techniku snižování emisí skleníkových plynů a byly v mnohém vzorem pro současný systém redukce emisí skleníkových plynů v EU ETS a v některých aspektech ho dokonce překonaly. V USA byl poprvé použit systém, který se pro regulaci povolenek skleníkových plynů používá v současné době v podobě tzv. Programu kyselého deště, který byl v USA zavedl povinnost snižovat emise SO₂, které právě kyselý déšť způsobovaly.

Tento systém v principu podobný fungování současného systému EU ETS, kdy je státní autoritou určen celkový povolený objem emisí a následně je umožněno flexibilním způsobem (obchodováním s emisními kredity) tyto emise snižovat. Tento systém se ukázal být funkčním prostředkem jak splnit cíl administrativně nařízených redukcí s co nejnižšími náklady. Jenom pro zajímavost je třeba dodat, že podobně jako v případě evropského systému snižování emisí skleníkových plynů bylo předpovězeno, že toto snižování emisí bude stát relativně mnoho. Ve výsledku bylo dosaženo o 40% redukce více než požadoval zákon a to s o desetinu nižšími náklady. Podobně jako tedy může sloužit uhlíkový trh v EU jako příklad pro ostatní uhlíkové trhy, může působit tento projekt na ostatní, nově zaváděné, emisní trhy.

Od roku 2006 se také objevilo množství zákonodárných iniciativ, které si kladly za cíl, regulovat emise skleníkových plynů a to na federální úrovni. Celkem bylo předloženo 12 předloh, které měly v úmyslu zřídít v USA emisní trh. Z těchto návrhů vynikaly obzvláště návrh senátorů Bingmana a Spectera (Low Carbon Act) a návrh Liebermana a Warnera (Americas Climate Security Act). Z těchto dvou návrhů se nakonec ukázal více perspektivní návrh senátorů Liebermana a Warnera, který prošel dokonce příslušným senátním výborem - výbor pro Životní prostředí a veřejné práce poměrem hlasů jedenáct ku osmi. Je to více méně s podivem, protože tento návrh představuje pro americký průmysl více omezení. Konkurenční návrh totiž předpokládá pro průmysl značně liberálnější podmínky, hlavně co se týče redukčních cílů a také využití kreditů z projektových mechanismů (tento návrh předpokládá neomezené využívání domácích offsetových programů a využití 10% z mezinárodních emisních kreditů). Co se týče redukčních cílů jsou zde mezi oběma návrhy také patrné značné rozdíly: návrh senátorů Liebermana a Warnera předpokládá redukcí skleníkových plynů o 71% v roce 2050, zatímco druhý návrh počítá pouze s redukcí 22% oproti roku 2005. Oba návrhy pokrývají v podstatě podobnou část emisí: Lieberman/ Warner 84% a Bingman/Specter 86%. Co se týče dopadu na globální emisní trh mají oba návrhy spíše negativní dopad, protože nejsou velkou vzpruhou pro vytváření kreditů z projektových mechanismů, jelikož jejich použití v rámci federálního systému na redukcí emisí významně omezují.

Kromě legislativních předloh, které si kladou za cíl zavést emisní obchodování na federální úrovni, existuje řada iniciativ, které praktikují emisní obchodování na lokální úrovni. Tyto iniciativy na regulaci emisí skleníkových plynů jsou v činnosti jednak na úrovni jednotlivých států a také na úrovni sdružení federálních států. Co se týče závazků na úrovni jednotlivých států, významným příkladem je Kalifornie, kde byly stanoveny významné redukční cíle. Konkrétně se jedná o závazek snížit emise skleníkových plynů na úroveň roku 1990 v roce 2020 (což znamená redukcí v průměru o 25%) s tím, že pro rok 2050 je určen 80% redukční cíl ke stejnému základu.

V současné době nejvíce viditelnou skupinou států, které se sdružily za účelem společné redukce emisí, je RGGI, která zahrnuje deset států v Nové Anglii. Konkrétně se jedná o Connecticut, Delaware, Maine, New Hampshire, New Jersey, New York, Vermont, Massachusetts, Rhode Island a Maryland. Počátky této iniciativy sahají do roku 2005, kdy sedm z vyjmenovaných států podepsalo memorandum, které si kladlo za cíl

investováno do těchto aktivit s cílem vytvořit 5 milionů nových pracovních míst v tomto sektoru ekonomiky. Tyto aktivity mají zahrnovat investice do výzkumu a vývoje biopaliv, zavádění hybridních vozidel a rozvoj výzkumu a inovací v oblasti zachycování uhlíku v tepelných elektrárnách.

Tento plán také zahrnuje také financování rekvalifikačních programů, které mají vytvořit pracovní sílu pro nová „zelená“ pracovní místa.

Dalším stimulem pro snižování emisí skleníkových plynů je podpora obnovitelných zdrojů energie. Podle plánu současné administrativy bude až 25% produkce energie pocházet z obnovitelných zdrojů a to v roce 2025, což se má zajistit mimo jiné i prostřednictvím daňových úlev.

Jakkoliv je tedy zjevná politická vůle k redukcí skleníkových plynů v rámci USA, ochota angažovat se v rámci globální dohody ohledně redukcí skleníkových plynů je velice malá. EU měla možnost přesvědčit se o tomto americkém postoji zvláště po návštěvě delegace českého předsednictví, které zde EU zastupovalo. Ačkoliv spektrum oslovených představitelů, kteří působí na poli energetiky a klimatické politiky, bylo celkem široké, sdělení bylo vcelku jasné. Představitelé nové administrativy jako poradce prezidenta pro energetiku a klimatickou změnu Carol Browner, ministr pro otázky energetiky Steven Chu nebo zástupci ministerstva financí, neviděli rovnítka mezi domácí klimatickou politikou a mezinárodním vyjednávacím procesem. Jakkoliv se celkový postoj USA k redukcím skleníkových plynů takřka úplně obrátil a je jenom otázka času, kdy bude vytvořena národní legislativa, která zavede emisní trh a bude mít za cíl redukce emisí skleníkových plynů, není velká vůle k tomu, aby se USA připojily ke globálnímu systému snižování emisí.

Problém může představovat i celkové načasování schvalovacího procesu americké národní legislativy v součinnosti s procesem, který má vyústit přijetím dohody o globálních redukcích skleníkových plynů v Kodani v prosinci 2009. Neexistuje mnoho důvodů si myslet, že americká národní legislativa bude do tohoto data přijata, což může

vývoj v USA bez komplikací. A to hned ve dvou ohledech. Za prvé v USA převažuje přístup, který spíše preferuje stanovení dlouhodobých cílů před stanovením cílů krátkodobých nebo střednědobých. V tomto bodě se tedy americká koncepce ocitá v kontradikci s koncepcí připravované post-kyotské dohody a pozicí EU. Zatímco v případě diskuzí v rámci Stran Kyotského protokolu panuje shoda v tom, že emise vyspělých států by se měly snižovat v rozmezí 25-40% v porovnání s rokem 1990, v USA by měly být emise skleníkových plynů k tomuto roku pouze stabilizovány. Nynější prezident Obama byl např. spolupředkladatel předlohy senátorů Liebermana a McCain, která předpokládala razantní snížení emisí v roce 2050 a to o 60% v porovnání s rokem 1990, zatímco v roce 2020 se měly emise stabilizovat na úrovni roku 1990. Návrh senátorů Sanderse a Boxera z ledna roku 2007 (Global Warming Pollution Reduction Act), jehož spolupředkladatelem byl rovněž Barrack Obama, stanovil redukční cíl rovněž k roku 2050, kdy měly být emise skleníkových plynů sníženy o 80% k roku 1990, a zároveň stanovoval i střednědobé cíle k roku 2030. Nynější prezident Obama se neodchýlil od těchto cílů a dlouhodobé cíle snižování emisí potvrdil i nyní, přesně tak, jak bylo stanoveno v předlohách, které podporoval, to znamená redukční cíl snižování emisí o 80% oproti roku 1990 v roce 2050.

Další problém je patrný v otázce používání tzv. offsetů, čili kreditů z flexibilních mechanismů. Zde je třeba, aby pravidla pro využívání těchto offsetů byla v případě propojení uhlíkových trhů konzistentní, protože jejich nekompatibilita by potom vedla k celkovému narušování redukčního cíle. Ani zde ovšem nejsou představy EU a USA zcela stejné. Zatímco v případě systému snižování emisí v EU, je povolen určitý přístup ke kreditům z projektových mechanismů v rozvojových zemích, USA tento princip spíše odmítá a preferuje spíše použít tzv. offsetů domácích zdrojů – to znamená z mechanismů, kde jsou prostředky generovány z domácích projektů.

Bylo již hovořeno o tom, že prozatím předložené legislativní návrhy, které byly v USA předloženy a které mají za cíl snížení emisí, počítají spíše s dlouhodobými cíli pro snižování emisí nežli s krátkodobými cíli, a nejsou tedy příliš kompatibilní s cíli EU ani s návrhy Stran Kyotského protokolu. Současný návrh na snížení emisí počítá tedy

Závěr

Záměrem mojí diplomové práce bylo popsat současnou klimatickou politiku Evropské Unie a to v kontextu velice složitého vyjednávacího procesu, který tento proces doprovázel, a také v kontextu globálního pohledu na klimatické změny.

EU, která si vytkla smělé cíle a která se hodlá stát vůdčím elementem co do redukce skleníkových plynů a současně tak hodlá ukázat jaké jsou výhody tzv. nízkouhlíkové ekonomiky, prošla v roce 2008 nelehkým procesem schválení závazných norem, které mají uvést ambiciózní závazky učiněné na zasedání Evropské Rady v život v rámci tzv. klimaticko-energetického balíčku. Tento „balíček“ se setkal s velice různorodou odezvou, když byl příslušníky nejrůznějších neziskových organizací vítán, ale zároveň odmítán představiteli různých průmyslových svazů. Mým cílem bylo pokusit se o kritické zhodnocení těchto dvou protichůdných proudů a zhodnotit argumenty, uvedné oběma stranami. Tomu odpovídala zvolená metodologie, kterou jsem naznačil již v úvodu. Porovnáním argumentů, které zastává Evropská komise a těch, zastávaných zástupci průmyslu jsem se snažil dospět ke zjištění, které argumenty jsou pouze tendenční a které se snaží skutečně věcně podpořit dané stanovisko. Na základě těchto argumentů jsem pak mohl dojít k závěrům, které v této práci předkládám. Domnívám se tedy, že zvolená metoda byla vzhledem ke svému účelu optimální a že splnila svůj účel.

Závěr, ke kterému jsem takto došel na základě faktů předložených v této práci je někde uprostřed mezi názory průmyslu a tzv. zelené lobby. Plně se mohu ztotožnit s tím, že zavádění účinných, úsporných a ekologických technologií má celou řadu kladných dopadů, které jsou nezpochybnitelné. Je možné polemizovat s tím, jestli má rostoucí koncentrace skleníkových plynů vliv na klima naší planety, ale není možné zpochybňovat vliv drobných prachových částic, oxidů síry a dusíku na lidské zdraví a na přímou souvislost mezi koncentrací těchto škodlivin a nárůstem smrtelných onemocnění populace. Ovšem cesta, kterou naznačila Komise k plnění závazků, je v některých ohledech dle mého soudu kritizována právem. Poměrně podrobně jsem popsal rozdílnou situaci, které se nachází energetika a energeticky náročný průmysl, čili odvětví, kterých se redukce emisí v EU dotýká nejvíce. Zatímco redukce emisí skleníkových plynů v odvětví energetiky smysl nepostrádá a lze se domnívat, že je zde požadavek na redukci emisí oprávněn, v případě odvětví průmyslu může mít redukce

přinést. Aktivita zástupců různých průmyslových svazů byla také znatelná až zhruba s půlročním zpožděním po tom, co byl celý návrh zveřejněn. Jinými slovy, nebyly to členské státy jako zástupci národních zájmů, ale představitelé nadnárodního prvku, tedy Komise a také Předsednictví, kdo měl v celém procesu převahu. Zvláště předsednictví hrálo v projednávání návrhu velice důležitou úlohu. V rámci rychlosti, s jakou Francie v roli předsednictví předkládala jednotlivé návrhy ve snaze vyřešit sporné body se nelze vyhnout ošklivému podezření, že ne všechny elementy, mnohdy velice zásadních návrhů, bylo možné důkladně analyzovat. Lze tedy konstatovat, že co se týče samotného projednávání klimaticko-energetického balíčku nebyla iniciativa rozhodně na straně členských států. Snažil jsem se pro toto tvrzení předložit důkazy, které byt' jsou nepřímé, zapadají vcelku přesně. Nejedná se například jenom o skutečnost, že jednotlivé státy povětšinou neměly k dispozici dopadové studie, které by ukázaly přesně čeho je třeba se obávat a čeho se naopak obávat netřeba, ale také, že dva důležité státy, jako je Německo a Itálie, svoji pozici velice zásadně změnily, což by neudělaly, kdyby měly na návrh Komise pevný názor podložený solidními argumenty hned od začátku vyjednávání. Nedostatek argumentů, které by podepíraly národní pozici se pak týkal zvláště „nových“ členských zemí. Je zjevné, že pro země střední a východní Evropy bude plnění nových emisích cílů představovat podstatně větší zátěž než pro některé staré členské země a je také jasné, že je takto pojatá revize EU ETS znevýhodňuje. Důvodem je nejenom jejich struktura energetického mixu, ale hlavně jejich specifická situace s ohledem na energetickou bezpečnost. Státy jako Polsko a Maďarsko ovšem nedokázaly přesvědčit svoje partnery o svých argumentech a tím nebyly schopny přispět k zásadní revizi celého návrhu, ale pouze k dílčím ústupkům. U „nových“ členských států se takto prokázala malá schopnost, jednak se v předstihu zabývat důležitou legislativou předkládanou Komisí a potom také orientovat se lépe v negociačním procesu a formovat koalice v Radě k prosazení svých zájmů.

Tím mohu odpovědět i na otázku, jak je možné, že návrh typu klimaticko-energetický balíček byl vůbec schválen a to i přesto, že na straně různých průmyslových svazů se jedná o návrh, který je pro tyto skupiny v podstatě nepřijatelný. Troufám si říct, že to bylo právě proto, že na straně a podotýkám některých členských států, nebyla dostatečná povědomost, co vlastně tento návrh konkrétně přináší.

Závěrem mojí práce jsem se dotknul také problému mezinárodního vyjednávání, jehož cílem má být dohoda, která přinese nové redukční závazky po konci platnosti

Resumé

Cílem této diplomové práce je popsat a zhodnotit současnou klimatickou politiku EU a to v kontextu vyjednávání o globálních redukcích emisí skleníkových plynů. Klimatická politika EU byla v minulém roce podrobena zásadní revizi, která bude mít významný dopad na ekonomiky všech členských zemí. Tato revize je v této práci podrobně popsána, stejně jako způsob, jak na tyto zásadní změny reagovaly jednotlivé členské státy, Komise, Předsednictví a Evropský parlament. Na základě popsaných skutečností jsem se snažil zhodnotit nejenom klimatickou politiku EU jako takovou, ale také míru kooperace aktérů negociačního procesu. Jelikož klimatická politika EU probíhá v kontextu s globálním vývojem, je ji třeba vnímat v celkovém kontextu. Určitou část svojí práce jsem tedy věnovat postoji USA v této otázce, neboť USA procházejí do značné míry podobným vývojem jako EU, i když zatím nemají vlastní federální legislativu týkající se redukce emisí skleníkových plynů a klimatickou politiku EU budou mít nepochybně svůj vliv.

Summary

The aim of this thesis was to describe the current climate policy of the EU within the context of the negotiation on global reduction of greenhouse gases. The climate policy of the EU underwent a throughout revision with large impact on economies of all member countries. This revision is described in detail as well as the way, how the particular member states, Commission, Presidency and European parliament reacted facing this changes. Assuming presented facts, I attempted to evaluate the EU climate policy as such, but also level of cooperation in negotiation process. EU climate policy has to be also perceived in the broader context of the global negotiation. Therefore I devoted part of my study to the stance of the USA, because of the similar position of the USA regarding greenhouse gases reduction. Even there is no federal "reduction" legislation at the federal level, the way, how USA will react on the post-kyoto process is of a great importance for the EU.

BUSINESSEUROPE voting recommendations for the ITRE opinion on the Directive 2008/0013: Greenhouse Gas Emission Allowance Trading Scheme

In view of the upcoming vote on the ITRE opinion as regards the revision of the EU Greenhouse Gas Emission Trading Scheme Directive, BUSINESSEUROPE would like to stress the following issues:

▪ **Free allocation for sectors exposed to international competition:**

The process of granting allowances must be based on a pragmatic, evidence based process assessing the exposure of sectors to international competition and carbon leakage. BUSINESSEUROPE supports the package of amendments proposed by MEP Eija-Ritta Korhola ensuring that manufacturing industries assessed as exposed to international competition and carbon leakage must receive 100% free allocations against independently scrutinized technology or efficiency benchmarks unless and until there is an international agreement with equivalent burdens for industry outside Europe. Therefore we ask MEPs to vote in favour of amendments **279, 296 and 320**.

▪ **Criteria for an international agreement**

Any ratified international agreement must create comparable and enforceable carbon restraints before passing burdens such as higher emission reduction targets onto business. Criteria are needed against which an international climate agreement can be evaluated. Therefore we ask MEPs to vote in favour of amendments **329-331 and 386**.

▪ **Opt-out for small installations**

The threshold up to which small installations will be able to opt out of the ETS should be raised to a minimum for all covered installations to at least 25,000 tonnes. Small installations emitting less than 25,000 tonnes per year only account for 3% of total ETS emissions. The opt-out must be possible at the request of the operator. Therefore we ask MEPs to vote in favour of amendment **372**.

▪ **Allow for more use of CDM/JI credits**

Widening the limits up to which installations can use CDM/JI credits to comply with their ETS obligations will increase the efficiency of the EU ETS, reduce the carbon migration risk, provide a better signal to carbon market project developers and increase the contribution of the EU ETS to global sustainable development and the establishment of an international agreement on climate change.

Therefore we ask MEPs to vote in favour of amendments **339 and 345**.

▪ **Earlier dates for decisions on auctioning, benchmarking, free allocations**

European companies need predictability to invest. Therefore the dates for deciding on rules and modalities of auctioning, benchmarking and the amount of free allocations industry will get must be set earlier than initially proposed in the directive.

Therefore we ask MEPs to vote in favour of amendments **6, 11, 25, 34, 195, 201 and 306**.

▪ **Benchmarking**

**Stanovisko HK ČR
k problematice globálních změn klimatu**

Hospodářská komora České republiky vnímá problematiku globálních klimatických změn jako soubor řady faktorů, které jsou zatím spíše ve sféře hypotéz, než průkazných dokumentů. Převážně se zdůrazňuje vliv skleníkových plynů, zejména pak CO₂ a z toho vyplývají snahy omezovat emise CO₂ prakticky za každou cenu, mnohdy i s negativními environmentálními dopady.

Jsme toho názoru, že globální změny klimatu mohou být pro naši planetu velkým problémem, a proto je nezbytné přijímat taková opatření, která na jedné straně rozumně omezí produkci skleníkových plynů, ale na druhé straně budou činěna praktická opatření eliminující dopady případných klimatických změn.

Hospodářská komora ČR nemůže zásadně souhlasit s opatřeními přijímanými pouze v EU a tím i v ČR, jelikož tyto ve své podstatě představují výrazné konkurenční znevýhodnění našich podnikatelských subjektů na globálním trhu a zároveň hrozí nebezpečí, že řada technologií a výrob se bude stěhovat do teritorií, kde takováto opatření nebudou uplatňována.

Z výše uvedených důvodů požadujeme:

1. Volit taková opatření, která budou vědecky i technicky potvrzena a budou v praxi realizovatelná, ekonomicky efektivní s příslušnými pozitivními environmentálními dopady.
2. Přehodnotit, zda navrhovaný systém aukčního prodeje emisních povolenek je nejefektivnější pro dosažení stanoveného cíle, nebo zda není výhodnější jiný způsob, například systém normativních emisních norem, či metoda benchmarkingu založená na technických parametrech a objemech výrob.
3. Znovu zvážit, který referenční rok, či období je přijatelné a objektivní pro stanovení cílového poklesu emisí CO₂, zejména s ohledem na přijaté závazky zemí EU 15 a specifické podmínky nových členských zemí.
4. Identifikovat odvětví výroby i služeb, která budou, nebo mohou být přímo či nepřímo ovlivněna zavedením zpoplatnění povolenek CO₂, a bude ohrožena jejich existence v ČR v případě, že nebude uzavřena globální dohoda o zpoplatnění povolenek CO₂.
5. Pro každé navrhované opatření zpracovat průkazný dopad do podnikatelského prostředí v ČR a v EU a dopad do konkurenceschopnosti na globálním trhu.
6. Navrhovaná opatření konzultovat před jejich schválením s podnikatelskými reprezentacemi, zejména s HK ČR.
7. Zásadní opatření musí mít plošnou, celosvětovou realizaci, jinak nemají smysl a negativní hospodářský dopad se projeví jen v té části světa, která daná opatření přijala a vliv na globální změny klimatu budou minimální.
8. Pravidelně vyhodnocovat dopady realizovaných opatření a tyto případně korigovat.
9. Upozorňujeme, že hrozba globálních změn klimatu není jediným současným environmentálním problémem, v ČR je nezbytné se stejnou intenzitou řešit kvalitu ovzduší, zejména polévatý prach PM₁₀ a PM_{2,5} a jiné polutanty.

**Press Release of the Prime Ministers of Bulgaria, Estonia, Hungary, Latvia,
Lithuania, Poland, Romania and Slovakia**

The Prime Ministers of Bulgaria, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania and Slovakia consider that climate change is a vital global issue that needs to be addressed. Therefore the Prime Ministers remain committed to the consensual timely conclusion of the climate and energy package negotiations.

However, at times of serious economic and financial uncertainties, which we are facing nowadays, the Prime Ministers of Bulgaria, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania and Slovakia recall that the Union's climate and energy policy should reconcile environmental objectives and the need for sustainable economic growth in such a way that could serve as a model for the international negotiations aiming at a comprehensive global climate change agreement.

It is particularly important that the Union refrains from adopting measures that do not respect the differences of the Member States' economic potential. It is all the more so in view of the fact that vast majority of EU-27's greenhouse gas emission reductions have been achieved by less affluent Member States at a very high social and economic cost and it should be recognised.

Europe has been built on the principles of cooperation and solidarity. We, the Prime Ministers of Bulgaria, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania and Slovakia believe that the new European climate and energy regime can only be adopted through consensus and in such a way that fosters social cohesion and economic development for all Member States.

Brussels, 15 October 2008

Seznam použité literatury

Ahman, M., et al. (2005), *The Ten-Year Rule: Allocation of Emission Allowances in the EU Emission Trading System*, Resources for the Future, Washington, D.C.

Archibald, C., Malvey, P.F., (1998). *Uniform-Price Auctions: Update of the Treasury Experience*. United States Treasury Working Paper.

Breetz, H. et al (2004) *Water Quality Trading and Offset Initiatives in the U.S.: A Comprehensive Survey*, Dartmouth College Hanover, New Hampshire

Capoor, K. and Philippe Ambrosi (2007) *State of Carbon Market 2007*. The World Bank, Washington, D.C.

Capoor, K. and Philippe Ambrosi (2008) *State of Carbon Market 2008*. The World Bank, Washington, D.C.

Cramton, P., and S. Kerr, 2002. *Tradable carbon permit auctions: How and why to auction not grandfather*, *Energy Policy*, 30, 2002, pp. 333–345.

Coase, R. (1960). *The Problem of Social*

EEA (2007): *Greenhouse gas emission trends and projections in Europe 2007*, EEA report No 5/2007, European Environment Agency
98

Ellerman, D. A. (2004), *The US SO₂ cap and trade program*, in *Tradable permits — Policy evaluation, design and reform*, Organization for Economic Cooperation and Development, Paris.

Goulder, H. L. and Ian W.H. Parry (2008): *Instrument Choice in Environmental Policy*, Resources for the Future DP 08-07, Washington, D.C.

Mechanisms in a European Union Greenhouse Gas Emissions Allowance

Hofmann, Yvonne (2006) : *Auctioning of CO₂ Emission Allowances in the EU ETS*, Report under the Project "Review of EU Emission Trading Scheme", Ecofys and European Commission Directorate General for Environment, Brussels

Kraemer, A.R. and Banholzer, K.M., 1999, *Tradable permits in water resource management and water pollution control*, in: *Implementing domestic tradable permits for environmental protection*. OECD proceedings, 75-107

Lange, I. and A. Bellas (2005), *Technological Change for Sulfur Dioxide Scrubbers under Market-Based Regulation*, *Land Economics*, 81, pp. 546-556

OECD/IEA (2001): *International Emission Trading: From Concept to reality*, International Energy Agency, Paris

OECD (2006): *The Political Economy of Environmentally Related Taxes*, OECD, Paris

Seznam Grafů

Graf č. 1: Podíl jednotlivých zemí co do znečišťování emisemi skleníkových plynů

Graf č. 2: Vývoj cen uhlíku v rámci EU ETS

Graf č. 3: EU-15 a její možnosti plnění cílů Kyotského protokolu

Graf č. 4: EU-17 a plnění cílů Kyotského protokolu

Graf č. 5: Uhlíková náročnost ekonomik členských zemí v EU

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Rozdělení redukčních cílů mezi státy Dodatku I. Kyotského protokolu

Tabulka č. 2: Rozdělení redukčních cílů Kyotského protokolu v rámci EU

Tabulka č. 3: množství přidělených povolenek jednotlivým státům v rámci EU ETS v prvním obchodovacím období 2005-2008

Tabulka č. 4: revizní zásahy Komise do jednotlivých Národních alokačních plánů pro druhé obchodovací období 2008-2012

Tabulka č. 5: Rozdělení výnosů z aukcí ve prospěch některých „nových“ členských zemí v rámci finálního verze dohody o klimaticko-energetickém balíčku